

גמרא סדורה

מסכת

עירובין

פרק: ו' - "הַדָּר"

דפים - סא: - עו.

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

כ"ח אייר תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

מסכת עירובין פרק ו' - "הָדָר"

259. סא, ב - סב, א

כ"י

מתני'

הדר עם העכו"ם או עם מי שאינו מודה בעירוב. כותי כדאמר בפרק בכל מערבין (דף לא):

אוסר עליו. לטלטל מביתו לחצר עד שישכור הימנו רשות שיש לו בחצר:

עד שיהו ב' ישראלים. דרין בבי בתים ואוסרין זה על זה ובאין לערב בנייהן הנכרי אוסר עליהן אבל על היחיד אינו אוסר ובגמרא מפרש. טעמא:

מעשה בצדוקי אחד. קסבר ר"ג צדוקי אינו כעכו"ם ולא דמי לכותני דגרי אריות הן ואינם גרים גמורים אבל צדוקי ישראל הוא ונהפך למינות ואינו מודה בתורה שבעל פה כיון דישאל הוא יכול לבטל רשותו בלא שום שכירות:

מעשה בצדוקי שהיה דר עמנו במבוי. וביטלנו רשותו:

ואמר לנו אבא מהרו והוציאו עליכם למבוי. והחזיקו בו כיון דקדש היום מיד כדי שלא יחזור בו:

עד שלא יוציא. כליו תחילה ויחזור ויחזיק ברשותו ויאסור עליכם ושי"מ דאינו כנכרי דאי אגירו מיניה היכי מצוי למהדר אע"ג דמפיק לא אסר דהא נקיט דמי:

מהרו ועשו צרכיכם במבוי. מבעוד יום דבשבת לא מהני לכו האי ביטול שמא יוציא ויאסור עליכם דקסבר רבי יהודה אע"ג דהחזיקו בני מבוי במבוי תחילה מצוי לאהדורי ביה:

גמ'

לא שנא חד. ישראל יחידי דר עמו: שמה דירה. ויש לו רשות בחצר ונמצא ישראל המוציא לחצר מביתו שהוא מיוחד לו מוציא מרשות לרשות ורבנן גזרו שלא להוציא מרשות לרשות בלא עירוב דלמא אתי לאפוקי מרה"י לרה"ר: הרי הוא כדיר של בהמה. ואין לו כח לאסור ור"מ קאמר לה לקמן בברייתא בשמעתין ורמינן מתני' עלה ומוקמינן בדליתיה וישאל אפי' כי ליתיה אוסר אלמא דירת עכו"ם לאו שמה דירה:

אלא דכ"ע לאו שמה דירה. אלא משום גזרה שמא ילמוד ישראל מעשיו של עכו"ם הטריחוהו והפסידוהו חכמים לישראל הדר עמו כדי שיקשה בעיניו ליתן שכר בכל שבת ושבת ויצא משם ובההיא גזרה פליגי ר"מ ור"א בן יעקב אי גזרינן ליה על ישראל יחיד הדר עם העכו"ם או לא:

ר"א סבר כיון דעכו"ם חשוד על שפיכות דמים. לא שכיח יחידי דדייר בהדיה ומילתא דלא שכיחא לא גזור בה רבנן ור"מ סבר יחידי נמי זימנין דדייר ומשי"ה אמור רבנן אין עירוב מועיל כו':

ועכו"ם לא מוגר. לא יהא רוצה לשכור ויצא ישראל זה משם: מאי טעמא. לא מוגר עכו"ם: בריאה. חזקה שיתנה ישראל עמו למלאות כל המבוי כלים אם ירצה:

משנה

הדר עם הגוי בחצר,

או עם מי שאינו מודה בעירוב,

הרי זה אוסר עליו.

רבי אליעזר בן יעקב אומר:

לעולם אינו אוסר, עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה.

אמר רבן גמליאל:

מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים,

ואמר לנו אבא:

מהרו והוציאו את הכלים למבוי, עד שלא יוציא ויאסור עליכם.

רבי יהודה אומר:

בלשון אחר:

מהרו ועשו צרכיכם במבוי, עד שלא יוציא ויאסור עליכם.

סבא גמרא

יתיב אפי' בר אבין ורב חנינא בר אבין, ויתיב אפי' גביהו,

ויתיב וקאמרי: בשלמא רבי מאיר קסבר: דירת גוים שמה דירה,

ולא שנא חד ולא שנא תרי.

אלא רבי אליעזר בן יעקב מאי קסבר?

אי קסבר: דירת גוי שמה דירה - אפילו חד נמי ניתסר!

ואי לא שמה דירה - אפילו תרי נמי לא ניתסר!

אמר להו אבוי:

וסבר רבי מאיר דירת גוי שמה דירה?!

והתניא:

"חצירו של גוי - הרי הוא כדיר של בהמה!"

אלא: דכולי עלמא

דירת גוי לא שמה דירה,

והכא בגזירה שמה ילמוד ממעשיו קא מיפלגי:

רבי אליעזר בן יעקב סבר: כיון דגוי חשוד אשפיכות דמים, תרי דשכיחי דדיירי גזרו בהו.

חד, לא שכיח - לא גזרו ביה רבנן.

ורבי מאיר סבר: זימנין דמקרי ודייר.

ואמרו רבנן: אין עירוב מועיל במקום גוי,

ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי, עד שישכיר.

וגוי לא מוגר.

מאי טעמא?

אילמא משום דסבר: דלמא אתי לאחזוקי ברשותו,

הניחא למאן דאמר: שכירות בריאה בעינן.

אלא למאן דאמר: שכירות רעועה בעינן, מאי איכא למימר?

דאיתמר:

רב חסדא אמר:

שכירות בריאה.

ורב ששת אמר:

שכירות רעועה!

מאי "רעועה"? מאי "בריאה"?

רש"י

בן נח נהרג על הגזל. דהיא מז' מצות כדאמר בד' מיתות בסנהדרין (דף נו.) ואמר אזהרה שלהן זו היא מיתתן ואשמועינן ר' יוחנן דעכו"ם לא מחיל אפילו אפחות משהו פרוטה והוי גזל לדידהו:

לא ניתן להישבון. דגבי ישראל כתיב והשיב את הגזלה אבל בנכרי לא כתיב השבה הלכך כיון שעבר נהרג ואינו משלם: במוהרקי ואבורגני. למלאות החצר בספסלין וקתידראות אם ירצה:

אילימא: בריאה בפרוטה, רעועה פחות משוה פרוטה. מי איכא למאן דאמר מגוי בפחות משוה פרוטה לא?! והא שלח רבי יצחק ברבי יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן: הווי יודעין ששוכרין מן הגוי אפילו בפחות משוה פרוטה. ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה. ולא ניתן להשבון!

אלא:

"בריאה" - במוהרקי ואבורגני,
"רעועה" - בלא מוהרקי ואבורגני.

הניחא למאן דאמר שכירות בריאה בעינן.
אלא למאן דאמר: שכירות רעועה בעינן, מאי איכא למימר?

אפילו הכי, חשיש גוי לכשפים, ולא מוגר.

260. סב, א-ב

רפ"י

חצירו של עכו"ם. אע"ג שסתם חצירות פתוחין לתוכן בתים הרבה אין רשות נכרי חלוקה להיחשב רשות לכל אחד ואחד לבדו דדירת עכו"ם לא שמה דירה וישראל שאינו דר עמהן שנכנס לאחד מן הבתים בשבת מותר להוציא מן הבתים לחצר ולא הוי מוציא מרשות המיוחדת לעכו"ם זה לרשות שהיא לכולן:

ואם יש שם ישראל אחד. דר עמהן אוסר על כל ישראל להוציא מן הבתים לחצר מפני שהיא כחצירו: **ר"א בן יעקב אומר עד שיהו שני ישראלים.** דרין בשני בתים ואוסרין זה על זה רשות העכו"ם חלוקה מהן ואוסר העכו"ם על בתיהם והן אוסרין על בתי העכו"ם מלהוציא לחצר דשויה רבנן לדירת עכו"ם דירה כדאמר לעיל אבל בישראל יחידי לא שוויה רבנן לדירת עכו"ם דירה ולא הוה אוסר על ביתו של ישראל ולא ישראל אוסר על ביתו שאין חילוק רשות בעכו"ם:

אמר מר הרי הוא כדיר של בהמה. דנכרי לא אסר מידי וכי דייר ישראל גביה קאמר ר' מאיר דישראל אוסר על ביתו של עכו"ם אבל עכו"ם אינו אוסר על ביתו של ישראל והתנן כו':

הא דליתיה. לעכו"ם לא אסר ואם יש שם ישראל אחר אוסר על ביתו של עכו"ם ואפי' ליתא לישראל: **ה"ג לעולם קסבר דירה בלא בעלים לאו שמה דירה.** וישראל דכי איתיה אסר. משום דירה דדירת ישראל שמה דירה:

כי ליתיה גזרו רבנן. משום כי איתיה אבל עכו"ם דאפילו כי איתיה לאו שמה דירה אלא משום שמא ילמד כו':

דאתי ביומיה. שהלך למקום קרוב ויבא בו ביום ואי שרית להו קודם שיבא מטלטלי נמי אחר שיבא ולא מסקי אדעתיהו: ל"א הכי גרסינן ואם יש שם ישראל אחר שדר ישראל עם ישראל אחר בבית אחד הרי זה העכו"ם אוסר עליו דהכי שכיח דדייר ורישא דקתני הרי הוא כדיר של בהמה בישראל הדר יחידי עמו דלא שכיח דדייר ואתא ר' אליעזר למימר עד שיהו דרין בשני בתים ומשום הכי מותבינן לר"מ וביחידי לא אסר והתנן כו' ואי אפשר לומר כן דהא משנינן הא דאיתיה הא דליתיה וכיון דבליתיה מוקמינן לה כי יש שם ישראל אחר דר עם חברו בבית מאי טעמא אסר עכו"ם ועוד דבתוספת' (פ"ה) הכי גרסינן ואם יש שם ישראל אחר הרי זה אוסר מפני שהוא כחצירו ואי האי אוסר בעכו"ם קאמר מאי מפני שהוא כחצירו ועוד הא טעמא משום שמא ילמד הוא:

הלכה. דדרשינן לה בפירקא ברבים:

מנהג. בפירקא לא דרשינן אבל אורויי מורינן לה בבא לישראל ומאן דאמר נהגו אורויי נמי לא מורינן אבל אי עבדי לא מחינן בידיהו:

גופא:

"חצירו של גוי - הרי הוא כדיר של בהמה, ומותר להכנס ולהוציא מן חצר לבתים ומן בתים לחצר. ואם יש שם ישראל אחד - אוסר, דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אוסר, עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה."

סב,ב אָמַר מַר:

"חצירו של גוי - הרי הוא כדיר של בהמה."

וְהָא אָנּוּ תַנּוּ:

"הדר עם הגוי בחצר - הרי זה אוסר עליו!"

לָא קָשְׁיָא:

הָא - דְּאִיתִיהּ.

הָא - דְּלִיתִיהּ.

וּמַאי קָסְבֵּר?

אי קסבר: דירה בלא בעלים שמה דירה - אפילו גוי, נמי ניתסר! ואי קסבר: דירה בלא בעלים לא שמה דירה, אפילו ישראל נמי לא ניתסר!

לְעוֹלָם קָסְבֵּר: דִּירָה בְּלֹא בְעָלִים לֹא שְׁמָהּ דִּירָה.

וְיִשְׂרָאֵל, דְּכִי אִיתִיהּ - אָסֵר.

כִּי לִיתִיהּ - גְּזֵרוּ בֵּיהּ רַבָּנָן.

גוֹי, דְּכִי אִיתִיהּ - גְּזִירָה שְׁמָא יְלַמֵּד מִמְעֻשָׂיו.

כִּי אִיתִיהּ - אָסֵר,

כִּי לִיתִיהּ - לֹא אָסֵר.

וְ"כִי לִיתִיהּ, לָא אָסֵר"?

וְהִתְנַן:

"המניח את ביתו והלך לו לשבות בעיר אחרת,

אחד גוי ואחד ישראל - אוסר,

דברי רבי מאיר!"

הֵתֵם דְּאִתִּי בְיוֹמִיהּ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:

הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב.

וְרַב הוּנָא אָמַר:

מִנְהַג כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב.

וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:

נִהְגוּ הָעָם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב.

261. סב, ב - סג, א

רפ"י

קיימא לן. ביבמות פ' החולץ בסופיה (דף מט:). משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי כלומר במקומות מועטים מוזכר במשנה אבל נקי הוא. דהלכה כמוותו בכל מקום והכא אמר שמואל דהלכה כמוותו ומשמע דפשיטא לן דהכי הילכתא:

מהו לאורויי תלמיד במקום רבו. כיון דלא תליא בסברא ומילתא פשיטא היא שרי או דילמא חוצפא הוא:

ביעתא. ביצה לאוכלה: **ביעתא**. שיש בו ניסיוני דחלבא דמלתא פשיטא הוא:

בעו מיניה מרב חסדא. אם מותר אם אסור ולנסותו היה מתכוין אם יורה במקום רבו: **ולא אורי**. בשני דרב הונא רביה: **כגון מגלת תענית דכתיבא ומנחא**. אלו ימים אסורין להתענות להכי נקט מגילת תענית שלא היתה דבר הלכה כתובה בימיהן אפילו אות אחת חוץ ממגילת תענית ולהכי קרי לה מגלה:

בכפרי. שם מקום ולא היה מקומו של רב הונא ומקומו בפומבדיתא ושתייהן בבבל:

חרתא. שם העיר: **דארגז**. שם האיש שבגאווה והוא אמגושי כך ראיתי בתשובת הגאונים:

סר סכינא. בדק סכין לטבח ולא אמרו להראות סכין לחכם אלא מפני כבודו של חכם ונמצא רבינא נוטל לו עטרת כבוד העיר ורב אשי רבו במתא מחסיא הוה והיא מבבל:

דהא רב המנונא אורי בחרתא דארגז. הואיל ולא היה רבו דר בה אעי"פ שהיתה בבבל ואני לא הוריתי במתא מחסיא שהיא מקומך:

תלמיד חבר. חכם כמוותו אלא שלמד ממנו דבר אחד או יותר: **לנפשיה**. בודק סכין לשחוט בו הוא עצמו בהמה שלו ואין צריך להראות לרבו:

למחוזא. אתריה דרבא: **אנא מיזבן זבינא**. כי אכילנא מהאי בישראל בדמי אנא זבין לה מינד הלכך לאו. לנפשיא אלא כשאר טבחא הוית לי:

אמר ליה אביי לרב יוסף: קיימא לן משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי.

אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר בן יעקב.

מהו לאורויי במקום רבו?

אמר ליה:

אפילו ביעתא בכותחא בעי¹ מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא, ולא אורי.

אמר ליה רבי יעקב בר אבא לאביי:

כגון מגלת תענית דכתיבא ומנחא. מהו לאורויי באתריה דרביה?

אמר ליה:

הכי אמר רב יוסף:

אפילו ביעתא בכותחא בעו מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא ולא אורי.

רב חסדא אורי בכפרי בשני דרב הונא.

סג, א רב המנונא אורי בחרתא דארגז בשני דרב חסדא.

רבינא סר סכינא בבבל.

אמר ליה רב אשי:

מאי טעמא עבד מר הכי?

אמר ליה:

והא רב המנונא אורי בחרתא דארגז בשני דרב חסדא!

אמר ליה:

"לאו אורי" אתמר.

אמר ליה:

איתמר "אורי",

ואתמר "לא אורי".

בשני דרב הונא רביה - הוא דלא אורי,

ואורי בשני רב חסדא, דתלמיד חבר דיליה הוה.

ואנא נמי תלמיד חבר דמר אנא.

אמר רבא:

צורבא מרבנן חזי לנפשיה.

רבינא איקלע למחוזא, איתי אושפזיכניה סכינא וקא מחוי ליה.

אמר ליה: זיל אמטייה לרבא.

אמר ליה: לא סבר מר הא דאמר רבא: צורבא מרבנן חזי לנפשיה.

אמר ליה: אנא מיזבן זבינא.

¹ הגהות הב"ח, ר"ף, רא"ש.

רפ"י

עגלא תילתא. גדל שלישי ואז הוא עומד בעיקר טעם בשרו כדתן (ב"מ דף סח.). ומגדלין אותן עד שיהו משולשין ואמרינן נמי (שם דף סט.) מותר שלישי בשכרך אלמא אורחיה עד שלישי ל"א שלישי לבטן וקשה לי הא דאמר בעלמא (סנהדרין דף סה:) רב חנינא ורב אושעיא הוו עסקי בספר יצירה וכל מעלי שבתא איברי להו עגלא תילתא דהתם מאי שלישי לבטן איכא הא לא היה בבטן מעולם: **לא ליחוש לסבא.** לרב אחא בר יעקב ובתמיהה קאמר: **דאתחילו בכבודו.** מאחר שנאמר לו דניחוש לסבא והתחילו לדבר בכבודו לא היה לו לזלול בדבר: **ואב"א שאני רב אחא בר יעקב דמפליג.** הרבה מאד היה זקן וחכם: **ולאפרושי מאיסורא.** ראה תלמיד אדם רוצה לעבור עבירה ורבו שם ושותק מותר לתלמיד לקפוץ ולגעור: **בצינתא.** בדקל ואין משתמשין באילן משום שבות: **אמר ליה.** רבינא לרב אשי הא מילתא דעבידת קמך השתא מי הויא אפקירותא חוצפה או לא: **אין חכמה וגו'.** אין תורת חכמה וכבוד ותבונה ויועץ עומדת כנגד חילול השם:

(סימן: זיל"א להני"א רבי אלעזר מהגרוניא, מחלי"ף רב אבא בר תחליפא, איק"א רב אחא בר איקא, ויעק"ב רב אחא בר יעקב).

רבי אלעזר מהגרוניא ורב אחא² בר תחליפא איקלעו לבי רב אחא בריה דרב איקא, באתריה דרב אחא בר יעקב. בעי רב אחא בריה דרב איקא למיעבד להו עיגלא תילתא. אייתי ספינא וקא מחוי להו. אמר להו רב אחא בר תחליפא: לא ליחוש ליה לסבא? אמר להו רבי אלעזר מהגרוניא: הכי אמר רבא: צורבא מרבנן חזי לנפשיה. חזי, ואיעניש רב אלעזר מהגרוניא.

והאמר רבא: צורבא מרבנן חזי לנפשיה!

שאני התם דאתחילו בכבודו.

ואי בעית אימא: שאני רב אחא בר יעקב דמופלג.

אמר רבא: ולאפרושי מאיסורא אפילו בפניו שפיר דמי.

רבינא הוה יתיב קמיה דרב אשי, חזייה לההוא גברא דקא אסר ליה לחמריה בצינתא בשבתא. רמא ביה קלא, ולא אשגח ביה. אמר ליה: ליהוי האי גברא בשמתא. אמר ליה: כי האי גוונא, מי מתחזא כאפקרותא? אמר ליה: "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'" (משלי כא, ל), כל מקום שיש בו חילול השם - אין חולקין כבוד לרב.

² ע"פ מסורת הש"ס.

262. סג, א

רפ"י

בפניו אסור. להורות וחייב מיתה בידי שמים והא דרבא לאו לאפרושי מאיסור קאי אלא על הבא לישאל:
בפניו הוה. והאי דקתני רחוק ממנו שהיה רחוק מקומו ממקום רבו שלש פרסאות ומיהו כי אורי קמיה אורי:
והא רחוק ממנו קאמר. ואי הוראה לאו רחוק ממנו הוה מאי אתא רבי יוחנן לאשמועין: צפנתי אמרתך כנסתי דברי מלהורות במקום שאהא חוטא עליהן:

אמר רבא:

בפניו - אסור, וחייב מיתה.
 שלא בפניו - אסור, ואין חייב מיתה.

ושלא בפניו - לא?!

והא תניא:

"רבי אליעזר אומר:

לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן.

מאי דרוש?

"ונתנו בני אהרן אש על המזבח"³ (ויקרא א, ז).

אמר: אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט.

ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר, שהורה הלכה בפניו.

אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו:

תמיה אני אם יוציא זה שנתו, ולא הוציא שנתו.

אמרה לו: נביא אתה?

אמר לה: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי,

אלא בן מקובלני: כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה".

ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

אותו תלמיד יהודה בן גוריא שמו,

והיה רחוק ממנו שלש פרסאות!

בפניו הוה.

והא רחוק ממנו שלש פרסאות קאמר!

וליצעמיד שמו ושם אביו למה?!

אלא שלא תאמר משל היה.

³ ונתנו בני אהרן אש על המזבח וערכו עצים על האש

263. סג, א-ב

כ"י

צדק. דברי תורה :
עירא היאירי. רבו הוה כדכתיב
 היה כהן לדוד רב לדוד :
מורידין אותו מגדולתו. לעיל
 קאי אדזעירי במורה הלכה בפני
 רבו :
את אחי אבא צוה. דחלק כבוד
 למשה דכתיב אשר צוה ה' את
 משה והורה הלכות גיעול אך
 את הזהב :
איענש. לירד מגדולה שפסקו לו
 מקמי הכי :
דכתיב ולפני אלעזר הכהן
יעמוד ושאל לו. שהיה עתיד
 יהושע להיות צריך לישאל דבר
 הלכה מאלעזר :
ולא אשכחן. לאחר מיתת משה
 דאיצטריך ליה יהושע לאלעזר
 לשאול כלום :
מותיב. משיב דבר מורה הלכה :
לשאול. למיתה :
כלאם. ראויים הם לכך דהוי
 ליה כמורה הלכה :
וכתיב נון בנו יהושע בנו. ובתר
 יהושע לא חשיב בן :
לא נענש יהושע. להיות עירי
 אלא שביטל כו' :
ויהי בהיות יהושע וגו'.
 מדכתיב וחרבו שלופה בידו
 מכלל דלפורענות בא ועתה
 באתי דקאמר ליה הכי קא"ל על
 עבירה של עכשיו באתי
 ומדאיצטריך למימר על של
 עכשיו מכלל דאכתי הוה
 אחריתי ומאי היא הכי קאמר
 ליה אמש ביטלתם תמיד של בין
 הערבים בערב ביטלתם התמיד
 ועכשיו שחשיכה אתם מבטלים
 תלמוד תורה לפי שהיו עסוקים
 במלחמה ביום לא היה להן עת
 לעסוק בתורה אלא בלילה
 והדבר מוכיח שעל עסקי תלמוד
 תורה הוכיחו מדכתיב קרא
 אחרינא במלחמה של עי שהיתה
 אחריה וילך יהושע בלילה ההוא
 בתוך העמק ואמר רבי יוחנן
 מלמד שלן בעומקה של הלכה :

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
 כל המורה הלכה בפני רבו, ראוי להכישו נחש,
 שנאמר: "ויעזו אליהו בן ברקאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים ... על בן זחלתי"⁴ (איוב לב, ו),
 וכתבי: "עם חמת זחלי עפר" (דברים לב, כד).

זעירי אמר רבי חנינא:

נקרא חוטא,

שנאמר: "בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך" (תהילים קיט, יא).

רב המנונא רמי:

נאמר: "בלבי צפנתי אמרתך" (תהילים קיט, יא).

וכתיב: "בשרתי צדק בקהל רב" (תהילים מ, י).

לא קשיא:

כאן - בזמן שעירא היאירי קיים,

כאן - בזמן שאין עירא היאירי קיים.

אמר רבי אבא בר זבדא:

כל הנותן מתנותיו לכהן אחד - מביא רעב לעולם.

שנאמר: "עירא היאירי היה כהן לדוד" (שמואל ב, כ, כה).

לדוד הוא דהוה כהן, לכולי עלמא לא?!

אלא שהיה משגר לו מתנותיו.

וכתיב בתריה: "ויהי רעב בימי דוד"⁵ (שמואל ב, כא, א).

רבי אליעזר אומר:

מורידין אותו מגדולתו,

שנאמר: "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא"⁶ (במדבר לא, כא),

אף על גב דאמר להו: לא אחי אבא צוה, ואותי לא צוה, אפילו הכי - איענש.

דכתיב: "ולפני אלעזר הכהן יעמוד"⁷ (במדבר כז, כא).

ולא אשכחן דאיצטריך ליה יהושע.

אמר רבי לוי:

כל דמותיב מלה קמיה רביה - אזיל לשאול בלא ולך,

שנאמר: "ויעזו יהושע בן נון משרת משה מבחריו ויאמר אדני משה כלאם" (במדבר יא, כח).

סג, וכתבי: "נון בנו יהושע בנו" (דברי הימים א, ז, כז).

ופליגא דרבי אבא בר פפא, דאמר רבי אבא בר פפא:

לא נענש יהושע אלא בשביל שביטל את ישראל לילה אחד מפריה ורביה,

שנאמר: "ויהי בהיות יהושע בדיחו וישא עיניו וירא [והנה- איש עמד לנגדו וחרבו שלופה בידו,

וילך יהושע אליו ויאמר לו: הלנו אתה אם- לצרינו]" (יהושע ה, יג),

וכתיב: "ויאמר לא. כי אני שור צבא ה' עתה באתי"⁸ וגו' (יהושע ה, יד).

אמר לו: אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים,

ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה.

על איזה מהם באת?

⁴ ויעזו אליהו בן ברקאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים ואתם ישישים על בן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם

⁵ ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה

⁶ ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה

⁷ ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על פיו יצאו ועל פיו יבואו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה

⁸ ויאמר לא כי אני שור צבא ה' הנה עתה באתי ויפל יהושע אל-פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל-עבדו. טו ויאמר שר-צבא הנה אל-יהושע של-

נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עמד עליו קדש הוא ויעש יהושע כן

רש"י

וגמירי דכל זמן שארון ושכינה שרויין שלא במקומן כו'. ואותו לילה שהוכיחם המלאך היו מבטלים תיית בשביל שהיו אורבין על העיר ולא החזירו בערב את ארון למקומו בגלגל והוא הלילה שביטלו מפריה ורביה:
בקילעא. בחדר:
נשי עמו תגרשון. שבושין הן ממנו:

אמר לו: **"עֵתָה בָּאתִי"** (יהושע ה, יד).
 מיד: **"וַיִּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק"** (יהושע ח, יג).
 ואמר רבי יוחנן:
 מלמד שהלך בעומקה של הלכה.
 וגמירי דכל זמן שארון ושכינה שרויין שלא במקומן אסורין בתשמיש המטה.

אמר רבי שמואל בר אינאי משמיה דרב:
 גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין.
 דאמר ליה: **"עֵתָה בָּאתִי"** (יהושע ה, יד).

אמר רב ברונא אמר רב:
 כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה,
 עליו הכתוב אומר: **"נְשֵׁי עַמִּי תִגְרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנִיָּה"** (מיכה ב, ט).

ואמר רב יוסף:
 אפילו באשתו נדה.

רבא אמר:
 אם אשתו נדה היא - תבא עליו ברכה.

ולא היא, דעד האידינא, מאן נטריה!?

264. סג, ב - סד, א

ר"ט

לחמן בר ריסקת. כך שמו: **בטילו רשותייכו.** דמבוי לגבי חד מינייכו ואף על גב דאינהו אסורים להוציא מחצרותיהם למבוי כדתנן נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין אהני ליה מיהא לטלטל בכל המבוי כלים ששבתו בתוכו וכלים ששבתו בבית היחיד שבטלו רשותן אצלו דאי לאו הכי אסיירי לטלטולי ביה כדאמרינן במסי שבת בפרק ר"א אומר אם לא הביא כלי (דף קל:):

דמערבי. ביניהן אף על גב דלא מהני:

דמכרזינן. הוו יודעין שאין עירובנו מועיל כלום ואין אנו מוציאין מחצרותינו למבוי ומה שאנו מטלטלין בתוכו בשביל שרה"י היא:

אכרזתא לדרדקי. וכי הכרזה זו מועיל לדורות הבאין שיראו אותן מטלטלין כאן ולא שמעו בהכרזה:

ליקריב לגביה. ישתדל עם הנכרי עד שיהא אוהבו ושאליל לו הנכרי מקום בחצירו לאתנוחי ביה מידי דכיון דהשתא דייר ישראל בחצר הנכרי הוה ליה האי ישראל כשכירו ולקיטו של נכרי:

ואמר רב יהודה אפילו. שכירו ולקיטו:

של נכרי אם ישראל הוא נתן עירובו עם בני מבוי ודיו. שכיר לעבודת כל השנה ולקיטו לימות הקציר והאסיף:

היו שם. בבית הנכרי:

חמשה שכירים ולקיטין. דרין בחדרים ובעליות שאילו היתה רשות שלהן היו צריכין לתת כולן בעירוב כדתנן במתניתין ומודין בזמן שמקצתן שרויין בחדרים כו' והשתא דרשותא דנכרי מהו לתת כולן בעירוב אם שכח האחד ולא נתן אוסר על בני מבוי מי אמרינן כי היכי דשווינהו ליה לשכיר וללקיט כבעלים להקל ולהתיר עירובו במבוי זה הוו נמי בעלים להחמיר או דלמא לקולא שווינהו רבנן כבעלים אבל לחומרא לא דכל בעירובין להקל והני דירה ודאי לאו דידהו היא:

ההוא מבואה דהוה דייר בה לחמן בר ריסקת. אָמְרו ליה: אוגר לן רשותך, לא אוגר להו. אָתו אָמְרו ליה לאַבִּי. אָמַר להו: זילו בטילו רשותייכו לגבי חד, הוה ליה יחיד במקום גוי, ויחיד במקום גוי - לא אָסַר. אָמְרו ליה: מידי הוא טעמא, אָלָא דְלָא שְׁכִיחַ דְדִירִי, וְהָכָא הָא קְדִירִי!

אָמַר להו: כָּל בְּטוּלֵי רְשׁוּתֵיהוּ גְבִי חַד, מִלְתָּא דְלָא שְׁכִיחָא הִיא, וּמִלְתָּא דְלָא שְׁכִיחָא, לֹא גָזְרוּ בָּהּ רַבָּנָן.

אָזַל רַב הוּנָא בְּרִיה דְרַב יְהוֹשֻׁעַ אָמְרָה לְשִׁמְעָתָא קַמִּיה דְרַבָּא, אָמַר ליה: אִם כֵּן בִּיטְלַת תּוֹרַת עִירוּב מְאוּתוֹ מְבוּי!

דְמַעְרְבִי.

יאמרו עירוב מועיל במקום גוי?!

דְמַכְרְזִינָן.

אכרזתא לדרדקי?!

אָלָא אָמַר רַבָּא:

לִזְיִיל חַד מִיַּנְיֵיהוּ, לִיקְרַב לִיה, וְלִשְׁאֹל מִיַּנְיֵיה דּוֹקְתָּא, וְלִינַח בֵּיה מִיַּדִּי, דִּהוּה לִיה כְּשִׁכִּירוֹ וּלְקִיטוֹ. וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: אִפִּילוֹ שְׁכִירוֹ וְאִפִּילוֹ לְקִיטוֹ, נוֹתֵן עִירוּבוֹ, וְדִיו.

אָמַר ליה אַבִּי לְרַב יוֹסֵף:

הִיו שְׁמָה חֲמִשָּׁה שְׁכִירוֹ וְחֲמִשָּׁה לְקִיטוֹ - מַהוּ?

אָמַר ליה:

אִם אָמְרוֹ שְׁכִירוֹ וּלְקִיטוֹ לְהַקֵּל, יֵאמְרוּ שְׁכִירוֹ וּלְקִיטוֹ לְהַחְמִיר?!

265. סד, א

רפ"י

מאי טעמא אמר מר הכי. זו
 נאה וזו אינה נאה:
 הונה. כבודה של תורה וסופה
 להשתכח ממנו:
 רועה זונות. נוטריקון זו נאה
 וארענה ואעסוק בה כדי
 שתתקיים בידי:
 הדרי בי. לא אוסיף עוד:

גופא:

"אמר רב יהודה אמר שמואל:
 אפילו שכירו ואפילו לקיטו, נותן עירובו, ודין.

אמר רב נחמן:

כמה מעליא הא שמעתא.

אמר רב יהודה אמר שמואל:

שתה רביעית יין, אל יורה.

אמר רב נחמן:

לא מעליא הא שמעתא,

דהא אנא כל כמה דלא שתינא רביעתא דחמרא לא צילא דעתאי.

אמר ליה רבא:

מאי טעמא אמר מר הכי?

האמר רבי אחא בר חנינא:

מאי דכתיב: "רועה זונות יאבד הון" (משלי כט, ג)?

כל האומר 'שמועה זו נאה' ו'זו אינה נאה' - מאבד הונה של תורה!

אמר ליה:

הדרי בי.

266. סד, א-ב

רפ"י

המחזיק בנכסי הגר. מידי דתמיחה היא ותוהי בה אינשי לפי שבאו לו בלא יגיעה לפיכך אין מתקיימין אם לא על ידי מצוה:

יקח בהן ס"ת. במקצתם ובשכר אלו יתקיימו האחרים בידו:

בעל בנכסי אשתו. בעי למיעבד בהו מצוה דמילתא דתוהו בה אינשי נמי היא ושלטא בהו עינא בישא:

אפילו כותב בהו תפילין. .. נמי מיקיימו בידיה:

מאי קראה. דעל ידי דעבד בהו מצוה מיקיימי בידיה דכתיב וידר ישראל וגו' והחרמתי לשון הקדש ועל ידי כך נשמעת תפלתם ונפלו בידם:

ושינה כל שהוא. או זו או זו:

אמר רבה בר רב הונא:

שתוי אל יתפלל, ואם התפלל - תפלתו תפלה. שיכור אל יתפלל, ואם התפלל תפלתו תועבה.

היכי דמי שתוי?

והיכי דמי שיכור?

כי הא דרבי אבא בר שומוני ורב מנשיא בר ירמיה מגיפתי הוו קא מפטרי מהדדי אמעברא, דנהר יופטי. אמרו: כל חד מינן לימא מילתא דלא שמיע לחבריה,

דאמר מרי בר רב הונא:

לא יפטור אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרו.

פתח חד ואמר: היכי דמי שתוי? והיכי דמי שיכור?

שתוי - כל שיכול לדבר לפני המלך.

שיכור - כל שאינו יכול לדבר לפני המלך.

פתח אידך ואמר:

המחזיק בנכסי הגר,

מה יעשה ויתקיימו בידו?

יקח בהן ספר תורה.

אמר רב ששת:

סד, ב אפילו בעל בנכסי אשתו.

רבא אמר:

אפילו עבד עיסקא ורווח.

רב פפא אמר:

אפילו מצא מצאיה.

אמר רב נחמן בר יצחק:

אפילו כתב בהו תפילין.

ואמר רב חנין, ואיתימא רבי חנינא:

מאי קראה?

"וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם"⁹ (במדבר כא, ב).

אמר רמי בר אבא:

דרך מיל, ושינה כל שהוא מפיגים את היין.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא:

לא שנו אלא ששתה כדי רביעית,

אבל ששתה יותר מרביעית, כל שכן שדרך טורדתו, ושינה משפרתו.

ודרך מיל מפיגה היין?!

והתנא:

"מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור והיה מהלך מעכו לכזיב,

והיה רבי אילעאי מהלך אחריו.

מצא גלוסקין בדרך,

⁹ וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם

רַבִּי

ניטפל לו רבי אלעאי. נתקרב אצל הנכרי:
מבגאי שמני. כך שמי:
אין מעבירין על האוכלין. המוצא אוכלין בדרך אינו רשאי לעבור עליהן ולהניחן שם:
שהולכין אחרי רוב עוברי דרכים. מדלא שרא ליה לרי אלעאי למוכליהו דאחזקינהו בחזקת פיתן של נכרים שרוב עוברי דרכים נכרים הן:
שחמצו של נכרי. שאחר הפסח היה:
מותר בהנאה. כגון הכא דאיכא טובת הנאה לנכרי:
לזה שעמו. לרי אלעאי:
לסולמא של צור. מעלות הר גבוה:
אבל יותר מרביעית כו'. וכוון דיין האיטלקי הוה ומשכר טפי הוה ליה כיותר מרביעית:
רכוב שאני. דאין לו טורח הדרך:
לרמי בר אבא נמי. דאמר דרך מיל והכא תני שלש מילין לא תיקשי דרכוב שאני דאין לו טורח ולפיכך אין מפיגו כל כך:
תנאי היא. במסכת נדרים:
פותחין בחרטה. צריך לחכם למוצא פתח לשואל שיהא לו פתחון פה לומר לדעת כן לא נדרתי ואילו הייתי יודע שכן הוא לא הייתי נודר ונמצא נדר נעקר מאליו:
אין פותחין. אין צריך לפתוח לו בחרטה אלא החכם עוקרו אעי"פ שאינו מוצא לו טעם עקירה רבן גמליאל סבר כמאן דאמר פותחין לפיכך הוצרך ישוב הדעת לחשב איזה פתח ימצא לו:
כל הבוטה. הנודר נדר:
ראוי לדוקרו. דלמא לא מקיים ליה והיינו פתח דקאמר ליה אילו היית יודע שאסור לנודר וחייב מיתה אתה עליו כלום היית נודר ואמר ליה האיך לא:
אלא לשון חכמים מרפא. שמתירין לו נדרו:

אמר לו: אילעאי, טול גלוסקין מן הדרך.
מצא גוי אחד,
אמר לו: מבגאי, טול גלוסקין הללו מאילעאי.
ניטפל לו רבי אלעאי, ואמר לו: מהיכן אתה?
אמר לו: מעיירות של בורגנין.
ומה שמך?
מבגאי שמני.
כלום היכירך רבן גמליאל מעולם?
אמר לו: לא.
באותה שעה למדנו שבזון רבן גמליאל ברוח הקודש.
ושלשה דברים למדנו באותה שעה:
למדנו שאין מעבירין על האוכלין.
ולמדנו שהולכין אחרי רוב עוברי דרכים.
ולמדנו שחמצו של גוי אחר הפסח, מותר בהנאה.
בין שהגיע לכזיב בא אחד לישראל על נדרו.
אמר לזה שעמו: כלום שתינו רביעית יין האיטלקי?
אמר לו: הן.
אם כן, יטייל אחרינו עד שיפיג יינינו.
וטייל אחריהן שלשה מילין, עד שהגיעו לסולמא של צור.
בין שהגיע לסולמא של צור, ירד רבן גמליאל מן החמור, ונתעטף, וישב, והתיר לו נדרו.
והרבה דברים למדנו באותה שעה.
למדנו שרביעית יין האיטלקי משבד.
ולמדנו שיכור אל יורה.
ולמדנו שדרך מפיגה את היין.
ולמדנו שאין מפירין נדרים לא רכוב, ולא מהלך, ולא עומד, אלא יושב."
קתני מיהת "שלשה מילין!"

שאני יין האיטלקי, דמשכר טפי.

והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה:
 לא שנו אלא ששתה רביעית,
 אבל שתה יותר מרביעית, כל שפן דרך טורדתו ושינה משפרתו!

רכוב שאני.

השתא דאתית להכי, לרמי בר אבא, נמי לא קשיא:
 רכוב שאני.

איני?!

והאמר רב נחמן:
 מפירין נדרים בין מהלך בין עומד ובין רכוב!

תנאי היא,

דאיכא למאן דאמר: פותחין בחרטה.
 ואיכא למאן דאמר: אין פותחין בחרטה.

דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:
 מאי פתח ליה רבן גמליאל להווא גברא?
"יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא" (משלי יב, יח) -
 כל הבוטה - ראוי לדוקרו בחרב.
 אלא שלשון חכמים מרפא.

267. סד, ב

רש"י

פתיתין אין מעבירין עליהן.
אלא נוטלין אותן דליכא למיחש
לכשפים:

ואפתיתין לא עבדן. כשפים:
דשקלן באגרייהו. פתיתין לחם
לעשות כשפים מדברים אחרים
והכי קאמר נביא בשביל פיתותי
לחם שנותנים לכן בשכרן
חיללתן את שמי בתוך עמי
שהייתן עושות בהן כשפים
לנביאי הבעל להטעות את עמי:

אמר מר:

"אין מעבירין על האוכלין".

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי:

לא שנו אלא בדורות הראשונים, שאין בנות ישראל פרוצות בכשפים.
אבל בדורות האחרונים, שבנות ישראל פרוצות בכשפים - מעבירין.

תנא:

"שלימין - מעבירין.

פתיתין - אין מעבירין".

אמר ליה רב אסי לרב אשי:

ופתיתין לא עבדן?!

"ותחללנה אתי אל עמי בשעלי שיערים ובפתותי לחם" (יחזקאל יג, ט)!

דשקלי באגרייהו.

268. סד, ב - סה, ב

רש"י

יכולני לפטור. לטעון על כל ישראל לפני הקב"ה דבר שיפטרו כולן מדינא לעיל לומר שהן שיכורים ואין נתפשין על עונם:

מדין תפלה. אם דנין אותן על שלא היו מתפללין בכוונה יכול אני לפוטרין:

המפיק מגן. המעביר תפלת מגן אברהם שאינו אומרה:

בשעת גאווה. בשעת שיכרות אינו מתפלל:

סוגרין וחותמין צרות בעדו. שלא יבאו עליו:

שאינו מפיק איתמו. דהאי מפיק לישנא דגלווי הוא וה"ק כל שאינו מגלה תפלה בשעת שיכרות כלומר שאינו מתפלל:

אפיקי מים. גילווי הים כדכתיב ויגלו מוסדות:

מסר שינתיה לשמעיה. אמר לו הניחני לישן מעט וכשיגיע זמן תפלה הקיצני ר' חנינא דאמר אעבורי בעי לית ליה דרב ששת ואסור להתפלל עד שיעור מאליו:

בצר אל יורה. בדקתי אחר המקרא זה ואינו בכל הכתובים ושמא בספר בן סירא הוא:

אמר רב ששת משום **רבי אלעזר בן עזריה**: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שחרב בית המקדש ועד עכשיו, שנאמר: **"למן שמעי נא זאת עניה ושכרת ולא מנין"** (ישעיהו נא, כא).

מיתיבי:
"שיכור":

מקחו - מקח.

וממכרו - ממכר.

עבר עבירה שיש בו מיתה - ממיתין אותו.

מלקות - מלקין אותו.

בללו של דבר: הרי הוא כפיקח לכל דבריו, אלא שפטור מן התפלה!

מאי 'יכולני לפטור' דקאמר נמי?
מדין תפלה.

אמר רבי חנינא:

לא שנו אלא שלא הגיע לשכרותו של לוט, אבל אם הגיע לשכרותו של לוט - פטור מכולם.

אמר רבי חנינא:

כל המפיק מגן בשעת גאווה - סוגרין וחותמין צרות בעדו. שנאמר: **"גאווה אפיקי מגנים סוגר חותם צר"** (איוב מא, ז).

מאי משמע דהאי "אפיק" לישנא דעבורי הוא?

דכתיב: **"אחי בגדו כמו נחל פאפיק נהלים יעברו"** (איוב ו, טו).

רבי יוחנן אמר:

כל שאינו מפיק אתמר.

מאי משמע דהאי 'מפיק' לישנא דגלווי הוא?

דכתיב: **"ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל"** (תהילים יח, טז).

מכדי, קראי משמע בין למר ובין למר, מאי בינייהו?

איכא בינייהו דרב ששת.

דרב ששת מסר שינתיה לשמעיה.

מר, אית ליה דרב ששת.

ומר, לית ליה דרב ששת.

אמר רב חייא בר אשי אמר רב:

כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל, משום שנאמר: **"בצר אל יורה"**¹⁰.

רבי חנינא ביומא דרתח, לא מצלי, אמר: **"בצר אל יורה"** כתיב.

¹⁰ אין פסוק כזה. עיין רש"י, תוס'.

רפ"י

יומא דשותא. רוח דרומית מנשבת בו וחזקה:
צלותא. דעת צלולה:
כיומא דאיסתנא. כשמנשבת רוח צפונית יום אורה הוא ונוח לכל כדאמר ביבמות בפרק הערל (דף עב.) מפני מה לא מלו ישראל במדבר מפני שלא נשבה בהן רוח צפונית אבל ביומא דשותא אמר התם לא מהלין ביה ולא מסוכרין ביה:
קריב כותחא. אפי' ציווי עבודה קלה היתה מבטלת אותי:
לא תנאי. לא היתתי שונה כמו ששנית:
יומי דאריכי. ימים שהוא בקבר אריכי לישן וקטיני לעסוק בתורה ובמצות:
ונינום טובא. ונישן הרבה:
זיף ופרע. היה קובע לו לשנות כך וכך פרקים ביום והיה רגיל לעסוק ביום ופעמים שהיה טרוד במזונותיו ביום ופורע קביעות עתו בלילה:
אל יתפלל ג' ימים. שאין דעתו מיושבת עליו מפני טורח הדרך:
ונהנה שם ימים שלשה. והדר ואבינה מכלל דעד השתא לא הויא בינה:
דאית ביה שיכרא. ריח השכר משכרתו:
דאית ביה הרסנא. משום ריחא:
המתפתה ביי. שמפייסין אותו על דבר ומתרצה כשטוב לבו בלין:
ריח הניחוח. ואמרן לעיל דריחא דומיא דמשתייא הוא וכתוב ויאמר אל לבו לא אוסיף וגו' דאירצי:

מִדְּעוֹקְבָא בְּיוֹמָא דְשׁוּתָא, לָא הָוָה נְפִיק לְבֵי דִינָא.

אָמַר רַב נְחֵמָן בְּרַי יִצְחָק:
הִלְכְתָא בְּעֵינֵי צִילוֹתָא בְּיוֹמָא דְאִסְתָּנָא.

אָמַר אַבְיִי:
אִי אָמְרָה לִי אִם: קָרִיב פּוֹתְחָא - לָא תִנְאִי.

אָמַר רַבָּא:
אִי קָרְצָתָן כִּינְה - לָא תִנְאִי.

מִדְּבְרֵיהּ דְרַבִּינָא עֲבָדָה לִיה אַמְיָה - שְׂבַעָה מְנִי לְשְׂבַעָה יוֹמִי.

אָמַר רַב יְהוּדָה:
לָא אִיבְרִי לִילִיָא אֱלָא לְשִׁינְתָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ:
לָא אִיבְרִי סִיְהָרָא אֱלָא לְגִירְסָא.

אָמַרְי לִיה לְרַבִּי זִירָא:
מַחְדָּדִן שְׁמַעְתָּד.

אָמַר לְהוּ:
דִּימְמִי נִינְהוּ.

אָמְרָה לִיה בְּרַתְיָה דְרַב חֲסֵדָא לְרַב חֲסֵדָא:
לָא בְּעֵי מַר מֵינַם פּוֹרְתָא?
אָמַר לָהּ: הֲשִׁתָּא אֲתוּ יוֹמֵי דְאִרְכִי וְקָטִינִי, וְנִינוּם טוֹבָא.

אָמַר רַב נְחֵמָן בְּרַי יִצְחָק:
אֲנִן פּוֹעֲלֵי דִימְמִי אֲנִן.

רַב אַחָא בְּרַי יַעֲקֹב זִיזִי וּפְרַע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:
הָבָא מִן הַדֶּרֶךְ, אַל יִתְפַּלֵּל שְׁלֹשָׁה יָמִים,
שְׁנַאֲמַר: "וְאֶקְבָּצֶם אֶל הַנְּהַר הַבָּא אֶל אַחָא וְנַחְנְהָ שֵׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וְאֲבִינָה בְּעַם" וְגו' (עזרא ח, טו).

אָבוּהּ דְשְׁמוּאֵל, כִּי אֲתִי בְּאוֹרְחָא, לָא מְצַלִי תִלְתָּא יוֹמִי.

שְׁמוּאֵל לָא מְצַלִי בְּבֵיתָא דְאִית בֵּיה שִׁיכְרָא.

רַב פִּפְא לָא מְצַלִי בְּבֵיתָא דְאִית בֵּיה הֲרָסָנָא.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא:
כָּל הַמִּתְפַּתֵּה בְּיַנּוּ - יֵשׁ בּוֹ מַדְעַת קוֹנּוּ,
שְׁנַאֲמַר: "זִיְרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחּוֹחַ"¹¹ (בראשית ח, כא).

¹¹ וְרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחּוֹחַ וַיֹּאמֶר ה' אֵל לְבוֹ אֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם

רַש"י

המתיישב ביינו. ששונה יין ואין דעתו מטרפתו:
ניתן בשבעים אותיות. כך חשבונו בגימטריא:
יצא סוד. וזה הואיל ולא יצא סודו שקול הוא כסנהדרין של ע':
לשלם בו שכר לרשעים. ששותין ושמחין ומקבלין עולמן בחייהם:
לאובד. רשע:
אינו בכלל הברכה. לא הגיע לסוף ברכה גמורה ואפילו הוא עשיר בדברים אחרים:
שניקה בכסף מעשר. שמותר ללוקחו בכסף מע"ש בירושלים הכל ניקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומלח בפרק בכל מערבין (לעיל דף כו):
אם נשפך בביתו כמים. הוי בכלל ברכה ואי לא. לא:
אדם ניכר. אם הגון הוא:
בכוסו. אם דעתו מיושבת עליו ביינו:
בכיסו. כשנושא ונותן עם בני אדם אם באמונה הוא עושה:
בכעסו. שאינו קפדן יותר מדאי:

אמר רבי חייא:

כל המתיישב ביינו - יש בו דעת שבעים זקנים.
 יין ניתן בשבעים אותיות
 ו"סוד" ניתן בשבעים אותיות.
 נכנס יין יצא סוד.

אמר רבי חנין:

לא נברא יין אלא לנחם אבלים,
 ולשלם שכר לרשעים,
 שנאמר: **"תנו שכר לאובד"**¹² (משלי לא, ו).

אמר רבי חנין בר פפא:

כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים - אינו בכלל ברכה,
 שנאמר: **"וברך את להמך ואת מימך"** (שמות כג, כה).
 מה לחם, שניקה בכסף מעשר,
 אף מים, שניקה בכסף מעשר,
 ומאי ניהו?

יין, וקא קרי ליה מים.

סהב, אי נשפך בביתו כמים - איכא ברכה,
 ואי לא - לא,

אמר רבי אילעאי:

בשלישה דברים אדם ניכר: בכוסו, בכיסו, ובכעסו.
 ואמרי לה: אף בשחקו.

¹² תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו

269. סה, ב

רש"י

ישראל ונכרי בפנימית. שתי חצירות זו לפנים מזו והיה לו לבן פנימית דריסת הרגל על בן חיצונה:
ואסר. בחיצונה עד שישכיר:
בשילהי פירקיה. לאחר שסיים הדרשה:
כר"מ. דלא בעי שני ישראלים אוסרין זה על זה:
כרכיש רבה רישיה. הודה לדבריו:
למה לי ישראל בחיצונה. דבעינן שני ישראלים:
פנימי במקומו. בחצר הפנימית:
מהו. להוציא מביתו לחצר:
אמר להם מותר. אלמא לא אסר אלא בחיצונה שרשות שני ישראלים שולטת בה:
אוסרים זה על זה. והני לאו אוסרים זה על זה נינהו דהא אמרי רבנן בשילהי פירקין רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה משום דריסת הרגל ואף על פי שלא עירבה עמה:
ואלא. רב כר"ע ס"ל והווי להו שני ישראלים אוסרין זה על זה הלכך אסר נכרי עליהו למה לי משום נכרי ישראל פנימי לחודיה נמי אסר על חיצון:
לעולם כר"א. משום הכי פנימי במקומו מותר וחיצון אסור משום דריסת הרגל דפנימי כר"ע וכיון דאסר עליה הווי להו בחיצונה שני ישראלים אוסרין זה על זה ומהני נכרי לבטל את עירובן אפילו עירבו ואי ליכא נכרי כי עירבו שרי:
דמירתת נכרי. להרוג את ישראל הדר עמו בפנימית דסבר אתי ישראל דחיצונה ותבע ליה מיניה ולא מצינו למימר ליה נפק אזיל ליה לבראי דאמר לי: אי הוה נפיק אנא חזא ליה:
תן לחכם ויחכם עוד. כי היכי דהתם אסור הכא נמי אסור:

אמר רב יהודה אמר רב: ישראל וגוי בפנימית, וישראל בחיצונה.
 בא מעשה לפני רבי - ואסר.
 לפני רבי חייא - ואסר.

יתוב רבה ורב יוסף בשילהי פירקיה דרב שישת ויתייב רב שישת וקאמר: כמאן אמרה רב לשמעתייה?
 כרבי מאיר.
 כרכיש רבה רישיה.

אמר רב יוסף:
 תרי גברי כרבי כרבנן, ליטעו בהאי מילתא?!
 אי כרבי מאיר - למה לי ישראל בחיצונה?
 וכי תימא: מעשה שהיה כה הוה, והא בעו מיניה מרב: פנימי במקומו מהו?
 ואמר להם: מותר.

ואלא מאי כרבי אליעזר בן יעקב?!
 והאמר: עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה!

אלא, כרבי עקיבא,
 דאמר: רגל המותרת במקומה - אוסרת שלא במקומה.

למה לי גוי?
 אפילו ישראל נמי!

אמר רבי הונא בריה דרב יהושע:
 לעולם כרבי אליעזר בן יעקב, וכרבי עקיבא,
 והכא במאי עסקינן: כגון שעירבו,
 וטעמא דאיכא גוי דאסיר,
 אבל ליכא גוי - לא אסיר.

בעא מיניה רבי אלעזר מרב:
 ישראל וגוי בחיצונה, וישראל בפנימית - מהו?

התם טעמא משום דשכיח דדייר, דמירתת גוי,
 וסבר: השתא אתי ישראל ואמר לי: ישראל דהוה גבה היכא?
 אבל הכא - אמינא ליה: נפק אזל ליה.
 או דילמא: הכא נמי מירתת?
 דסבר: השתא אתי ישראל וחזי לי.

אמר ליה:
"תן לחכם ויחכם עוד" (משלי ט, ט).

270. סה, ב - סו, ב

רפ"י

איקלעו לההוא פונדק. דהו דיירי ביה בההוא חצר תרי ישראלים וחד נכרי ששכר את דירתו מחבירו נכרי ואותו שבת לא היה שם אותו נכרי השוכר אלא נכרי המשכיר והיו יראים שמא יבא נכרי בשבת:

פונדק. יש בו חדרים פתוחין לחצר והאכסנאים נכנסים בהן ואוסרין זה על זה בשבת:

היכא דלא מצי מסליק ליה. משכיר לשוכר עד זמנו:

לא תיבעי לך. דודאי [לאו] ברשותיה הוא ולא מצינן למיגר מיניה:

נשכור. דספק דבריהם להקל:

דאתא נכרי בשבת. דמאתמול שפיר מצו לערובי דיורין דישראל דהו ביה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה ולא עירבו מאתמול ולא הו (מצי) מטלטלי בחצר כי אתא נכרי אמרי מהו למיגר מיניה והדר נבטל רשות לגבי חד וההוא מיהו לישתרי להוציא:

מה מבטל רשות אפילו בשבת. כדתנן במתניתין בית הלל אומרים משתחשך כו':

לא מה מערב אפי' בפחות כו'. דלקולא אקשינהו רבי יוחנן ולא לחומרא דכל בעירובין להקל:

ומה מערב אפי' שכירו ולקיטו. דנכרי אם ישראל הוא כדאמר לעיל (דף סד.) נותן עירובו ודיו:

אף שוכר אפי' שכירו ולקיטו. דנכרי אם נכרי הוא משכיר רשות אדוניו לדיורי החצר:

אחד מערב ע"י כולן. כגון ב' חצירות ופתח ביניהן ובאו לערב זו עם זו אחד מוליך עירובה של זו לתוך של זו והוי שליח לחביריו כדתניי בהאי פירקא (דף עב:) חמשה שגבו את עירובן כשהן מוליכין אותו למקום אחר. אחד מוליך ע"י כולן:

חמשה. ישראל ששרויין עם הנכרי בחצר אחת אחד מהן שוכר מן הנכרי בשביל כולן:

ריש לקיש ותלמידי דרבי חנינא איקלעו לההוא פונדק, ולא הוה שוכר, והוה משכיר. אָמְרו: מהו למיגר מיניה?

כָּל הֵיכָא דְלָא מְצִי מְסָלִיק לֵיהּ - לֹא תִיבְעֵי לָךְ, דְּלָא אָגְרִינָא. כִּי תִיבְעוּ הֵיכָא דְמְצִי מְסָלִיק לֵיהּ. מַאי?

כִּינּוּן דְּמְצוּ מְסָלִיק אָגְרִינָא, אוּ דִילְמָא: הִשְׁתָּא מִיְהָא הָא לָא סְלָקִיהָ?

אָמַר לְהוּן רִישׁ לְקִישׁ:

נְשָׁכֹר, וְלִכְשָׁנְגִיעַ אֶצֶל רְבוּתֵינוּ שְׁבַדְרוּם, נִשְׁאֵל לְהוּן. אֲתוּ שְׁיִילוּ לְרַבִּי אֶפְסִי, אָמַר לְהוּן: יִפְהַ עֲשִׂיתֶם שְׁשֻׁכְרְתֶם.

רבי חנינא בר יוסף רבי חייה בר אבא ורבי אסי איקלעו לההוא פונדק, דאתא גוי מרי דפונדק בשבתא, אָמְרו: מהו למיגר מיניה?

שוכר כמערב דמי.

מה מערב מבעוד יום, אף שוכר מבעוד יום.

או דילמא: שוכר כמבטל רשות דמי,

מה מבטל רשות ואפילו בשבת, אף שוכר ואפילו בשבת?

רבי חנינא בר יוסף אָמַר:

נְשָׁכֹר,

וְרַב אֶסִי אָמַר:

לֹא נְשָׁכֹר.

אָמַר לְהוּן רַבִּי חֵיִיא בַר אֲבָא:

נְסַמּוּדְ עַל דְּבַרֵּי זְמַן וְנִשְׁכָּר.

אֲתוּ שְׁיִילוּ לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן,

אָמַר לְהוּן: אִיִּפְהַ עֲשִׂיתֶם שְׁשֻׁכְרְתֶם. סו, א

תהו בה נהרדעי:

ומי אָמַר רבי יוחנן הכי?!

והָאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

שוכר כמערב דמי,

מאי לָאו: מה מערב מבעוד יום, אף שוכר מבעוד יום!

לָא,

מה מערב, ואפילו בפחות משונה פרוטה, אף שוכר בפחות משונה פרוטה.

ומה מערב אפילו שכירו ולקיטו, אף שוכר אלא אפילו שכירו ולקיטו.

ומה מערב חמשה ששרויין בחצר אחת אחד מערב על ידי כולן, שוכר נמי.

חמשה ששרויין בחצר אחת, אחד שוכר על ידי כולן.

תהי בה רבי אלעזר.

אמר רבי זירא:

מאי תהייא דרבי אלעזר?

אמר רב ששת:

גברא רבה כרבי זירא לא ידע מאי תהייא דרבי אלעזר?
קא קשיא ליה דשמואל רביה.

דאמר שמואל:

כל מקום שאוסרין ומערבין - מבטלין.
מערבין ואין אוסרין, אוסרין ואין מערבין - אין מבטלין.

"כל מקום שאוסרין ומערבין - מבטלין".
כגון: שתי חצירות זו לפנים מזו.

"מערבין ואין אוסרין - אין מבטלין".
כגון: שתי חצירות ופתח אחד ביניהן.

"אוסרין ואין מערבין - אין מבטלין".
לאתויי מאי?
לא, לאתויי גוי.

ואי דאתא מאתמול - לוגר מאתמול!

סו,ב

אלא לאו, דאתא בשבתא,
וקתני: "אוסרין ואין מערבין, אין מבטלין!"
שמע מינה.

רש"י

תהי בה ר"א. בהא מילתא דאמרן לעיל ששכרו מן הנכרי ואח"כ ביטלו ותהי לשון מריח כמו בת תיהא דמסכת ע"ז (דף סו): כלומר מעיין ומחשב לדעת טעמו של דבר:

כל מקום שאוסרין. זה על זה בלא עירוב ואם היו רוצין לערב יכולין לערב:

מבטלין. אם שכחו ולא עירבו מבטלין רשותן לאחד מהן והוי כוליה חצר דידיה ותהא מותרת לטלטל בכולה ובלבד שלא יוציאו מן הבתים לחצר אלא מביתו של אותו יחיד בלבד:

כל מקום לאתויי שתי חצירות זו לפנים מזו. דהיכא דלא עירבה פנימית לעצמה אסרה אחיצונה אפילו לרבנן דפליגי עליה דר"ע מודו דרגל האוסרת במקומה אוסרת שלא במקומה כגון בחיצונה משום דריסת הרגל שיש לה עליה ואם רצתה לערב עמה מערבין ואם שכחו ולא עירבו מבטלין בני פנימית רשותן לבני חיצונה אותו דריסת הרגל שיש לה עליה:

שתי חצירות. פתוחות למבוי או לרשות הרבים ופתח ביניהן מערבין אם רוצין ואם לא עירבו זו עם זו זו מותרת לעצמה וזו מותרת לעצמה:

אין מבטלין. אם הוצרכו לטלטל מזו לזו אין מבטלין רשות של זו לזו דלא תקון רבנן ביטול רשות אלא היכא דאסרי עליהו:

לאו לאתויי נכרי. שדר עם שני ישראלים בחצר שאוסרין אותו שני ישראלים זה על זה ואין יכולין לערב בשביל הנכרי וקאמרין דאין מבטלין:

ואי אתא נכרי מאתמול. אמאי קרי להו אוסרין ואין מערבין הא מצו לעירובי ולמיגר:

אלא לאו דאתא בשבתא. אלמא ביטול רשות לא תקון אלא היכא דחזו לערובי מאתמול:

271. סו, ב

רס"י

הא שמעתא. דשמואל דאמר בשתי חצירות זו לפנים מזו שיוכל לבטל דריסת רגלם לחיצונה:

את אמרת ניהלן. רב יוסף חלה ושכח תלמודו וקא מדכר ליה אבבי תלמידו:

אין ביטול רשות בחורבה. בית מכאן ובית מכאן וחורבה ביניהן ובי הבתים פתוחים לה ואסור להשתמש בה א"כ עירבו אין מבטלין רשותן זה לזה להתיר את האחד להכניס ולהוציא מביתו לחורבה דלא שרו רבנן ביטול רשות אלא בחצר שלפני הבית דאקילו בה רבנן דהוי עיקר תשמישתיהו התם:

מתוך שאוסרין. בני פנימית על בני חיצונה משום דריסת הרגל מבטלין להם דריסת רגלם אם לא עירבו בני פנימית אפילו לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה ואוסרת שלא במקומה עד שתבטל:

אנא אמינא משמיה דשמואל הכי בתמיה:

והאמר שמואל אין לנו בעירובין. להוסיף היתר:

אלא כלשון משנתנו. ובמשנתנו (דף סט:) תנן אנשי חצר ששכח אחד מהם כו' נתנו לו רשותן כו' אלמא בחד חצר תנן ביטול ולא בשתי חצרות והאי סיומא דאנשי חצר ולא אנשי חצירות לאו שמואל קאמר לה אלא רב יוסף קא דייק לה ממילתא דשמואל:

שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. במתניתין דפירקין היא וקא דייק שמואל בלישנא דחצירות ובתים ויליף מיניה לקמן דלא מיקרי מבוי להיות ניתר בלחי וקורה עד שיהיו בתים וחצירות פתוחין לתוכו שתי חצירות למבוי ושני בתים לחצר:

[@]

אמר רב יוסף: לא שמייע לי הא שמעתא.

אמר ליה אבבי:

את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן דאמר שמואל:

אין ביטול רשות מחצר לחצר. ואין ביטול רשות בחורבה.

ואמרת לן עליה:

כי אמר שמואל: "אין ביטול רשות מחצר לחצר",

לא אמרן אלא: שתי חצירות ופתח אחד ביניהן.

אבל זו לפנים מזו, מתוך שאוסרין זה על זה, מבטלין.

אמר ליה:

אנא אמינא משמיה דשמואל הכי?!

והאמר שמואל: אין לנו עירובין אלא כלשון משנתנו: "אנשי חצר" ולא 'אנשי חצירות'!

אמר ליה:

כי אמרת לן: "אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו",

אהא אמרת לן:

"שהמבוי לחצירות כחצר לבתים".

272. סו, ב - סז, א

רפ"י

גופא:

אמר שמואל:

אין ביטול רשות מחצר לחצר, ואין ביטול רשות בחורבה.

ורבי יוחנן אמר:

יש ביטול רשות מחצר לחצר, ויש ביטול רשות בחורבה.

וצריכא,

דאי אשמעינן מחצר לחצר,

בהא קאמר שמואל, משום דהא תשמישתא לחוד, והא תשמישתא לחוד. אבל בחורבה, תשמישתא חדא לתרוייהו, אימא: מודי ליה לרבי יוחנן.

וכי אתמר בהא,

בהא קאמר רבי יוחנן, אבל בהך מודי ליה לשמואל, צריכא.

אמר אביי:

הא דאמר שמואל: אין ביטול רשות מחצר לחצר,

לא אמרן אלא: בשתי חצירות ופתח אחד ביניהן,

אבל שתי חצירות זו לפנים מזו, מתוך שאוסרין - מבטלין.

רבא אמר:

אפילו שתי חצירות זו לפנים מזו,

פעמים מבטלין, ופעמים אין מבטלין.

כיצד?

נתנו עירובן בחיצונה, ושכח אחד,

בין מן הפנימית ובין מן החיצונה, ולא עירב - שתיהן אסורות.

נתנו עירובן בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית, ולא עירב - שתיהן אסורות.

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - פנימית מותרת וחיצונה אסורה.

"נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד,

בין מן הפנימית ובין מן החיצונה, ולא עירב - שתיהן אסורות".

האי בר פנימית, למאן ניבטיל?

ליבטיל לבני פנימית - ליתא לעירובייהו גבייהו!

לבטיל לבני חיצונה - אין ביטול רשות מחצר לחצר!

האי בר חיצונה, למאן נבטיל?

ליבטיל לבני חיצונה - איכא פנימית דאסרה עליהו!

לבטיל לבני פנימית - אין ביטול רשות מחצר לחצר!

"נתנו עירובן בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית, ולא עירב - שתיהן אסורות".

האי בר פנימית למאן נבטיל?

ליבטיל לבני הפנימית - איכא חיצונה דאסרה עליהו!

ליבטיל לבני חיצונה - אין ביטול רשות מחצר לחצר!

סז, א "שכח אחד מן החיצונה ולא עירב ודאי פנימית מותרת",

דאחדא דשא ומשתמשא,

וחיצונה אסורה.

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא:

וכי שכח אחד מהפנימית, ולא עירב - אמאי שתיהן אסורות?

אבל חורבא חדא תשמישתא לתרוייהו. ואסרי אהדדי אימא ליבטלו:

מתוך שאוסרין. אם לא עירבה פנימית לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה אפי' רבנן מודו דאוסרת שלא במקומה:

מבטלין. דריסת רגלם לחיצונה ומותרין בני חיצונה לעצמן:

ופעמים אין מבטלין. ואע"ג דאוסרין:

נתנו את עירובן בחיצונה. כן דרך כשמערבין שתי חצירות יחד עירוב שעירבו חצר זה לעצמה להתיר דיורין שבתוכה. מוליכין לתוך חבירתה ואין עושין עירוב אחר:

שתייהן אסורות. ולא מהני להו ביטול וטעמא מפרש לקמן ואזיל:

נתנו עירובן בפנימית. בני חיצונה מוליכין עירוב שביניהן המתירן לחצירן ונתנוהו לתוך הפנימית:

שתייהן אסורות. ואין ביטול מועיל:

פנימית מותרת. על ידי ביטול שביטלו להן אותן בני חיצונה שנתנו עירובן לתוכה והרגילה עירובן להיחשב כדיורי פנימית ואוסרין עליהם משום דהויא רגל האסורה במקומה בשביל ההוא דשכח ולא עירב ואוסרת שלא במקומה הואיל והרגילה העירוב שם ומודה שמואל בהא דמבטלין אותו הרגל שהרגילו עירובן לתוך הפנימית ומשתריא פנימית לעצמה:

האי בר פנימית. ששכח ולא נתן בעירוב למאן ניבטיל:

ליבטיל לבני פנימית. רשות חצירו דתיהוי פנימית מיהא שריא לעצמה וחיצונה תיאסר מפני דריסת רגלו של זה שאסורה במקומה:

ליתא לעירובייהו גבייהו. ולכשיבדלו מן החיצונה הרי הן בלא עירוב וכולן אוסרין זה על זה:

ליבטיל. נמי דריסת רגלו לבני חיצונה ורשותו לבני חיצונה דאסתלק ליה לגמרי והרי כולן מותרין:

אין ביטול רשות. מבן חצר זו לבן חצר אחרת לשמואל ואע"ג דאסר עליהו ואי קשיא ליבטלו בני פנימית רשות חצירן לגבי האי דלא עירב ויהא הוא רגל המותר במקומה דהא יחיד הוא ואינו אוסר על חיצונה ותשתרי חיצונה לאו מילתא היא דהא דכיון דבטלי רשותייהו לגביה הוי להו אינהו רגל האסורה במקומה כדתנן נתנו לו רשותן הוא מותר והן אוסרין ואסרי חיצונה ואע"ג דעירבו בהדה הא בטיל עירובייהו מכי איסתלקו להו מרשותא פנימית ונהי דאין להן רשות להוציא מבתיהן לחצר מ"מ דריסת הרגל יש להן בפנימית ובחיצונה ואי"ת יבטלו אף דריסת רגלם לחיצונה אין ביטול רשות מחצר לחצר:

איכא פנימית דאסרה עלה. שהרי בטל העירוב בשביל זה והווי לה פנימית רגל האסורה במקומה דליתיה לעירובה לגבה:

ליבטיל לבני פנימית. אף לבני פנימית:

האי בר פנימית למאן ניבטיל כו' איכא חיצונה דאסרה עלה. שעירוב מרגילה לתוכה:

אין ביטול רשות מחצר לחצר. כלומר אין ביטול רשות מבן חצר זו לבן חצר אחרת כיון דפנימית אסורה חיצונה נמי אסורה מפני רגל האסורה במקומה שאוסרת עליה ועוד שאין עירובה אצלה:

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב. בהא מודי שמואל דמבטלי בני חיצונה לבני פנימית אותו רשות שבה להן לתוכן ע"י הרגל עירובן משום דאמר לה לתקוני שתפתיך ולא לעוותי והכי מפרש לה בסוף פירקין והא דבעינן ביטול אליבא דרבי עקיבא אמרה רבא למילתיה דאי לרבנן בלאו ביטול נמי אמרה לה פנימית הכי ועקרה לה לעירוב משום דמעוותי בה אבל ר"ע אמר דבעיא לבטולי בשילהי פירקין וכי שכח בן פנימית ליכא למימר הכי דליבטל לבני פנימית ותיחוד דשא ותשמש דלא מצי למימר לתקוני שתפתיך ולא לעוותי שהרי תחילת העיוות ע"י בן פנימי בא:

רש"י

כמאן כר' אליעזר. רבא קא
 מהדר ליה לרב הונא כמאן
 קאמרת למילתך כר"א דאמר
 אינו צריך כו' בשילהי עושין
 פסין אוקימנא הכי:

לְבַטֵּל בַּר פְּנִימִית לְבָנֵי פְּנִימִית, וְתִיתִי חִיצוֹנָה וְתִשְׁתְּרִי בְּהַדְרֵיהוּ!

כְּמֵאן?

כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר,

דְּאָמַר: אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

כִּי קְאָמִינָא לְרַבָּנּוּ,

דְּאָמְרִי: צָרִיךְ לְבַטֵּל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד!

273. סז, א

רפ"י

ממתנייתא דרב ששת. שהיו משניות סדורות לו וירא רב חסדא שלא יקשה ממשנה על משנה ויאמר לו לתרצן:

מפלפוליה. חריף וסבר היה ביותר ועמוק בשאלותיו:

והקיפום. סתמו רה"ר מכאן ומכאן ונשאר לפני ב' הבתים כעין חצר שהבתים פתוחות לה: **מהו.** שיבטל זה רשותו לזה ויהא מותר להוציא מביתו לכאן דהא קיי"ל בפירקא תניינא (דף כ.) כל מחיצות הנעשות בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה וכ"ש הכא דנכרים עבדה:

אליבא דמאן דאמר אין ביטול רשות מחצר לחצר. ואוקימנא טעמא משום דאין אוסרין ואין מבטלין ואע"ג דאי בעו לעירובי הוו מערבי אלמא תרתי בעינן אוסרין ומערבין:

לא תיבעי לך. דכ"ש דהכא לא הא ולא הא דלא הוו אוסרין זה על זה אתמול ולא תורת עירוב היתה לכאן:

כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר יש ביטול. ואע"ג דאין אוסרין מאי מי אמרינן התם הוא דאי בעו לערובי הוו מערבי ואע"ג דתרתי ליכא חדא מיהא איכא אבל הכא דאפילו חדא ליכא לא או דילמא מדאהא לא קפיד אהא נמי לא קפיד:

אין מבטלין. דחדא מיהא בעינן: **מת נכרי בשבת.** הא נמי בעא מיניה שני ישראלים ונכרי הדרים בחצר ולא שכרו ולא עירבו ומת נכרי בשבת מהו לבטל זה לזה:

אליבא דמ"ד. לעיל בפירקין (דף סה:) היכא דאתי נכרי בשבת שוכרין הימנו ואח"כ מבטלין לא תיבעי לך:

השתא תרתי עבדינן. שכירות וביטול חדא מיבעיא:

אני אומר מבטלין. ולא דמיא לההיא דלעיל דהכא אי בעי מיגר וערובי מאתמול מצי עבדי:

והמנונא אמר אין מבטלין. כיון דאי בעו ערובי מאתמול לא מצי עבדי בלא שכירות אין ביטול אלא במקום עירוב:

רב חסדא ורב ששת כי פגעי בהדי הדדי, **רב חסדא** מרתען שפוותיה ממתנייתא דרב ששת, **רב ששת** מרתע כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא.

בעא מיניה רב חסדא מרב ששת, שני בתים משני צידי רשות הרבים, ונבאו גוים והקיפום מחיצה בשבת - מהו?

אליבא דמאן דאמר: אין ביטול רשות מחצר לחצר, לא תיבעי לך.

השתא דאי בעו לערובי מאתמול, מצו מערבי, אמרת: "אין ביטול רשות מחצר לחצר", **הכא - דאי בעו לערובי מאתמול לא מצו מערבי,** לא כל שקנן!

כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר: "יש ביטול רשות מחצר לחצר", **התם - דאי בעו לערובי מאתמול מצו מערבי - בטולי נמי מצי מבטל,** אבל הכא - דלא מצו מערבי מאתמול - בטולי נמי לא מצי מבטל. **או דילמא: לא שנא?**

אמר ליה: אין מבטלין.

מת גוי בשבת מהו?

אליבא דמאן דאמר: שוכרין לא תיבעי לך, **השתא,** תרתי עבדינן, **חדא מיבעיא!** **אלא,** כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר: אין שוכרין. **תרתי הוא דלא עבדינן,** הא חדא עבדינן, **או דילמא לא שנא?**

אמר ליה: אני אומר, מבטלין, והמנונא אמר: אין מבטלין.

274. סז, א-ב

רש"י

בההוא ניחא ליה. משום דאיכא אורא טפי ממבוי: דאולפנא. ששמע מרבו ורבו מרבו: אפי' פתוח לקרפף. ניחא ליה ביה טפי דאיכא אורא טפי ממבוי ואינו אוסר על בני מבוי: נכרי בית סאתים אוסר. אם היה לו פתח לקרפף בית סאתים ופתח למבוי עדיין אוסר על בני מבוי דאורא דקרפף לא נפיש אבל אם יותר מבית סאתים נפיש אורא ובההיא ניחא ליה ואינו אוסר: ישראל. שיש לו פתח לקרפף ופתח למבוי ושכח ולא עירב במבוי אם קרפף בית סאתים הוא שראוי להשתמש בו אינו אוסר על בני מבוי ואע"ג דלגבי נכרי חשיב זוטרא לגבי ישראל נפיש דהא בשבת ליכא הוצאת משואות יתירין וסגי בהכי ונפיש אורא ממבוי אבל יותר מבית סאתים דכרמלית הוא כגון שלא הוקף לדירה כיון דאסיר ליה לאישתמושי לא ניחא ליה ביה ואוסר על בני מבוי: פתוח לקרפף מהו. אנכרי קאי ואמילתיה דרב יהודה:

אמר רב יהודה אמר שמואל: גוי שיש לו פתח ארבעה על ארבעה, פתוח לבקעה. אפילו מכניס ומוציא גמלים וקרונות כל היום פולו דרך מבוי, אין אוסר על בני המבוי.

מאי טעמא?

בפיתחא דמיחד ליה, בההוא ניחא ליה.

איבעיא להו:

פתוח לקרפף - מהו?

אמר רב נחמן בר אמי משמיה דאולפנא: סז, ב אפילו פתוח לקרפף.

רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו: גוי:

בית סאתים - אוסר.

יותר מבית סאתים - אינו אוסר.

וישראל:

בית סאתים - אינו אוסר.

יותר מבית סאתים - אוסר.

בעא מיניה רבא בר חקלאי מרב הונא: פתוח לקרפף מהו?

אמר ליה:

הרי אמרו: "בית סאתים - אוסר, יותר מבית סאתים - אינו אוסר".

275. סז, ב

רפ"י

הזורק לתוכו. מרה"ר :

חייב. חטאת ואע"ג דלענין איסור טלטול שווה רבנן כרמלית שאסרו לטלטל בתוכו אלא בד' מדאורייתא רה"י גמורה היא דמחיצה היא אלא שמחוסרת דירון ומש"ה אסרי רבנן לטלטולי :

י.ס. כרמלית הוא :

אין מטלטלין לא מתוכו לים. אפילו בד' אמות משום דכל גבוה עשרה ורוחב ד' הוי רה"י :

פחות מכאן. שאינו גבוה עשרה כרמלית היא כים ומטלטלין מזה לזה תוך ד' אמות :

עד כמה. יהא רחב סלע :

עד בית סאתים. אבל טפי לא ולקמיה מפרש אהייא קאי :

אי נימא אסיפא. אפחות מעשרה תרוייהו כרמלית נינהו לא שנא רחב ולא שנא קצר :

הא יותר מבית סאתים. בטל תורת רה"י מיניה והוי כרמלית אפי' לקולא ואף על גב דגבוה עשרה :

לעולם ארישא. ולאו אמתוכו לים קאי אלא אדיוקא קאי והכי קא דייק הא בתוכו מטלטלין דהא רה"י היא עד כמה עד בית סאתים אבל טפי לא דשויה רבנן ככרמלית לענין טלטול משום דמחוסר דירה ומיחלף ברה"ר מיהו לענין מתוכו לים רה"י היא :

רב אשי אמר לעולם ארישא. ולאו אדיוקא קאי ואפי' לענין מתוכו לים נמי כרמלית שוויה ושרי מיהו לר' יוחנן לא תיקשי דודאי לענין חיובא מדאורייתא רה"י היא ומאי טעמא שרו רבנן לטלטולי מניה לכרמלית משום דאיסור טלטול מרשות היחיד לכרמלית מדרבנן הוא דהם אמרו זאת והם אמרו עוד איסור אחר וראו שאין שניהם עומדים כאן וביטלו זה מפני זה וכדמפרש :

הם אמרו קרפף יותר מבית סאתים אין מטלטלין בו. דשויה כרמלית לענין טלטול משום דמיחלף ברה"ר ומיהו אסור לטלטל מרה"ר לתוכו ומתוכו לרה"ר כדר' יוחנן דמדאורייתא רה"י היא :

והם אמרו אין מטלטלין מרה"ר לכרמלית. משום דלא ליתי לטלטולי מרה"ר לרה"ר ובהאי רה"י שהיא ביותר מבית סאתים לא גזור מאי טעמא בית סאתים דשרי לטלטולי בכוליה כי אסרינן ליה לטלטולי מיניה לכרמלית לא אתיא מיניה חורבה אבל טפי מבית סאתים אי אסרת מתוכו לים תוך ד' אמות אתי למימר רה"י גמורה היא אפי' מדרבנן ומטלטלי בכולה ומיעקרא אידך תקנתא דרבנן ובטלו הא מקמי הא :

ומאי שנא. דאליהם הך תקנתא טפי מהך השתא נמי קא מטלטלי מרשות היחיד לכרמלית :

תוכו שכ"ח. וכי שרי ליה לטלטולי בגווה חזו ליה עלמא ומיחלף ברה"ר :

מתוכו לים לא שכ"ח. ולא גזרו רבנן במלתא דלא שכ"חא ואע"ג דבשאר רה"י לכרמלית גזור רבנן הנהו שכ"חן אבל הני תרתי כחדא יותר מבית סאתים ומתוכו לכרמלית לא שכ"ח :

אמר עולא אמר רבי יוחנן :

קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, ואפילו כור, ואפילו כוריים, הזורק לתוכו - חייב.

מאי טעמא?

מחיצה היא, אלא שמחוסרת דירון.

מתיב רב הונא בר חיננא :

"סלע שבאים גבוה עשרה, ורוחב ארבעה -

אין מטלטלים לא מן תוכו לים ולא מן הים לתוכו.

פחות מכאן - מטלטלין.

עד כמה?

עד בית סאתים."

אהייא?

אילמא אסיפא - "בית סאתים", טפי לא!?

והא מכרמלית לכרמלית קא מטלטל!

אלא לאו, ארישא,

והכי קאמר :

סלע שבאים, גבוה עשרה ורוחב ארבעה - אין מטלטלין לא מתוכו לים ולא מן הים לתוכו.

ועד כמה?

עד בית סאתים,

הא יתר מבית סאתים - מטלטלין.

אלמא כרמלית היא,

תיובתא דרבי יוחנן!

אמר רבא :

מאן דלא ידע תרוצי מתנייתא תיובתא,

מותיב לרבי יוחנן!?

לעולם ארישא,

והכי קאמר: הא בתוכו - מטלטלין,

עד כמה?

עד בית סאתים.

רב אשי אמר :

לעולם ארישא,

הו אמרו והו אמרו.

הו אמרו: "קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות", והו אמרו: "אין מטלטלין מרשות היחיד לכרמלית".

בית סאתים דשרי לטלטולי בכוליה - אסרי רבנן לטלטולי, לא מן הים לתוכו ולא מתוכו לים. מאי טעמא? רשות היחיד גמורה היא,

יתר מבית סאתים, אסור לטלטולי בכוליה, שרו רבנן לטלטולי מתוכו לים ומן הים לתוכו.

מאי טעמא?

דלקא אמרי: רשות היחיד גמורה היא, ואתי לטלטולי בכוליה.

ומאי שנא?

תוכו - שכ"ח.

מתוכו לים ומן הים לתוכו - לא שכ"ח.

276. סז, ב - סח, א

רפ"י

דאישתפך חמימיה. שהיו רוצין למולו והחמו לו חמין מבערב ונשפכו היום:
מגו ביתאי. מביתיה דרבה והתינוק היה בבית אחר באותה חצר:
נסמוך אשיתוף. דמבוי דתנן (לקמן עג.) במתניי אם נשתתפו במבוי מותר כאן וכאן במבוי ובחצירות אף על פי שלא עירבו:
בדאורייתא מותבינן תיובתא. באיסור של תורה וחכם מורה בו היתר ויש בתלמידים שיודע להשיב. ישיב קודם מעשה שלא נעבור על דברי תורה אבל בדרבנן כגון עירובי חצירות שבקינן לחכם לעשות כהוראתו:
והדר מותבינן. ליה ללמוד אם יפה הורה:
הזאה. על הטמא אינה אסורה בשבת אלא משום שבות:
מה הזאה שבות ואינה דוחה שבת. ואפי' במקום מצוה כגון לשחוט פסחו כדתנן בפסחים בפרק אלו דברים (ד סה):

ההוא ינוקא דאשתתפך חמימיה.
 אָמַר לְהוּ רַבָּה:
 נִייתוּ לִיָּה חֲמִימָא מִגּוּ בֵּיתֵי.

אָמַר לִיָּה אַבְיִי:
 וְהָא לָא עֲרַבִּינּוּ!

אָמַר לִיָּה:
 נִסְמוּךְ אֲשִׁיתוּף.

אָמַר לִיָּה:
 הָא לָא שְׁתַּפִּינּוּ!

נִימְרוּ לִיָּה לְגוּי לִיתֵי לִיָּה.

אָמַר אַבְיִי:
 בְּעֵי לְאוֹתְבִיָּה לְמַר, וְלֹא שְׂבַקְנָן רַב יוֹסֵף,
 דְּאָמַר רַב יוֹסֵף אָמַר רַב כְּהֵנָּא:
 כִּי הוּיֵינן בֵּי רַב יְהוּדָה, הָוָה אָמַר לָן:
 בְּדִאורֵייתָא - מוֹתְבִינן תִּיּוּבְתָא, וְהֵדְר עֲבָדִינן מַעֲשָׂה.
 בְּדִרְבָּנָן - עֲבָדִינן מַעֲשָׂה, וְהֵדְר מוֹתְבִינן תִּיּוּבְתָא.

לְבַתֵּר הֲכִי אָמַר לִיָּה: מַאי בְּעֵית לְאוֹתְבִיָּה לְמַר?

אָמַר לִיָּה:

דְּתֵנִיא:

"הַזָּאָה - שְׂבוֹת.

וְאִמְרָה לְגוּי - שְׂבוֹת.

סח, א **מַה הַזָּאָה שְׂבוֹת, וְאִינָה דוֹחָה אֶת הַשְּׂבוֹת,**

אִף אִמְרָה לְגוּי שְׂבוֹת, וְאִינָה דוֹחָה אֶת הַשְּׂבוֹת!"

אָמַר לִיָּה: וְלֹא שָׁנִי לָךְ בֵּין שְׂבוֹת דְּאִית בֵּיָּה מַעֲשָׂה לְשְׂבוֹת דְּלִית בֵּיָּה מַעֲשָׂה!?
 דְּהָא מַר לָא אָמַר לְגוּי: 'זִיל אַחִים'.

277. סח, א

רס"י

תרי גברי רבני כרבנן. כגון אתה ורבה דדיריתו ביה: **מר.** רבה אין כבודו לחזר על בני המבוי ולגבות: **אינהו.** שאר בני המבוי לא משגחי: **אקני להו.** משלי ריפתא בסלא בדיבורא דליכא טרחא ויהו כולן זוכין בו לשם שיתוף: **כיון דאי בעו מינאי.** אם אחד מהן היה צריך לאכול מן השיתוף והיה שואלו ממני אין יכולת בידי לוותר משלי בכל שבת לכך נמצא שאין בלבי להיות בו חלק גמור ובטל השיתוף: **שביקש יין ושמן.** משל שיתוף: **רביעיתא דחלא.** חומץ: **בחביתא.** באחת מחביותיך דמידי דלית ביה קפידא הוא ועיקר שיתוף בין כדאמר בהאי פירקא (דף עא:). ויניח החבית בחצר ויסמוך על רביעית שבה לשום שיתוף לצורך כל השנה כולה שמניחין שיתוף בחצר: **אין משתתפין באוצר.** בדבר האצור כגון חבית של יין או פירות המכונסין אין סומכין על מה שבתוכן משום דאין ברירה איזהו של שיתוף וכי מסתפק ממנו איכא למימר אזל ליה שיתוף: **כולן טמאין.** כל הכלים הנתונים בעובי האסקופה טמאין ואע"פ שאינם באהל המת מפני שאין אנו יודעין באיזו פתח יוציאנו ופתח שעתיד לצאת בו מיטמא מיד וטעמא ליכא אלא הלכות טומאה הכי גמירי לה ואפיי חלונות של טפח על טפח טמאין דכיון דכולן סתומין לא מוכחא מילתא בהי מפיך ליה: **נפתח אחד מהן.** ודאי בההוא מפיך ליה: פחות מדי' על ד' אינו חשוב להציל על השאר: **עד שלא ימות.** דלא נחתא להו טומאה אשאר פתחים אבל משימות המת כבר נטמאו הכלים ולא אמרינן הוברר הדבר דמעיקרא נמי דעתיה לאפוקי בהאי פיתחא אלא נחתא להו טומאה ואפיי כלים הבאין (לשאר פתחים) שם לאחר מחשבה טמאים דכיון דנחתא להו טומאה תו לא סלקא מינייהו במחשבה עד דעביד להו מעשה ממש דפתח ליה להאי ומהני לטהר את האחרים מכאן ולהבא כדקתני לעיל נפתח אחד מהן כו': **וב'ה אומרים אף משימות המת.** דאמרינן יש ברירה דמאתמול דעתיה בהאי פיתחא ולא נחתא טומאה לאחריני ואפיי כלים דקודם מחשבה טהורין:

אמר ליה רבה בר רב הונן לאפיי: **מבואה דאית ביה תרי גברי רבנני כרבנן,** לא ליהוי ביה לא עירוב ולא שיתוף!?

אמר ליה: **מאי נעביד?** **מר,** לאו אורחיה. **אנא,** טרידנא בגירסאי. **אינהו,** לא משגחי. **ואי אקני להו פיתא בסלא,** כיון דאי בעו לה מינאי, ולא אפשר ליתבה נהליהו, בטיל שיתוף.

דתניא: **"אחד מבני מבוי שביקש יין ושמן, ולא נתנו לו - בטל השיתוף".**

ונקני להו מר רביעיתא דחלא בחביתא.

תניא: **"אין משתתפין באוצר".**

והא תניא: **"משתתפין!"**

אמר רב אשיעאי: **לא קשיא:** **הא - בית שמאי,** **הא - בית הלל.**

דתנן: **"המת בבית, ולו פתחים הרבה - כולן טמאין.** **נפתח אחד מהן - הוא טמא, וכולן טהורין.** **חישב להוציאו באחד מהן,** או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה - מציל על כל הפתחים כולם. **בית שמאי אומרים:** **והוא שחישב עד שלא ימות המת.** **ובית הלל אומרים:** **אף משימות המת"** (אהלות ז, ג).

278. סח, א

רש"י

נישיילה לאימיה אם צריכה.
 לצורכה חמין נחים ליה נכרי
 אגב אימיה דקיייל חיה אחר
 שבעה אפי' אמרה צריכה אני
 אין מחללין עליה את השבת
 אבל עושין לה עיי' ארמאי:
 הא אכלה תמרי. כלומר הא
 חזינן דאינה צריכה חמין
 לשתות דהא צונן נמי אכלה:
 תוגבא. אשדורדישיין { עילפון,
 הלם, מבוכה } ואוכלת ואינה
 יודעת מה:

ההוא ינוקא דאישתפוד חמימיה,
 אמר להו רבא:
 נישיילה לאימיה אי צריכא,
 נחים ליה גוי אגב אימיה.

אמר ליה רב משרשיא לרבא:
 אימיה קא אכלה תמרי.

אמר ליה:
 אימור, תונבא בעלמא הוא דנקט לה.

279. סח, א-ב

רפ"י

פנו לי מאני. בחצירו של רבא היו חמין והתינוק נשפכו בחצר אחרת ופתח ביניהן ולא עירבו שתי חצירות יחד ולרבא היו בביתו חדרים פנימיים שאינן פתוחין לחצר והן לצניעות והנשים יושבות שם ובי גברי הוה פתוח לחצר ותנן במתניי המבטל רשות חצירו אסור להוציא מביתו לחצר דהא לאו דידיה הוא. הלכך פינה כליו מבי גברי כדי שלא יבא להוציא משם לחצר והלך וישב בחדרים הפנימיים וביטל רשות חצרו לבני חצר האחרת ויביאו חמין מחצירו לחצירן:

ניתב מר אדוכתיה. דמדקאמרת פנו לי מאני גלית אדעתך דמאחר שתבטל רשותך אין לך היום היתר בחצר והיינו כשמואל דאמר לקמן אין מבטלין וחוזרין ומבטלין דאי לאו כשמואל סבירא לך ליתב מר אדוכתיה ובטל להם רשות חצרך שעה אחת עד שיקחו החמין ויחזרו הם ויבטלו לך אותו הרשות ויחזירו לך חצרך:

דהא אמר רב מבטלין וחוזרין ומבטלין. שנים הדרין בחצר אחת ולא עירבו מבטל זה רשותו לזה עד שיעשה צרכיו ויחזור זה ויבטל לזה:

מר נמי לא ליבטיל. דהא מחצר לחצר הוא:

התם. דאין חוזרין ומבטלין טעמא לאו משום דה"ל כבן חצר אחרת אלא משום דלא ליהוי מיילי דרבנן:

כחוכא. שחוק:

ואטלולא. ליצנות:

ההוא ינוקא דאשתפודי חמימיה, אמר להו רבא:

פנו לי מאני מבי גברי לבי נשי, ואיזיל ואיתיב התם ואיבטיל להו הא חצר.

אמר ליה רבינא לרבא:

והאמר שמואל:

אין ביטול רשות מחצר לחצר!?

אמר ליה:

אנא כרבי יוחנן סבירא לי,

דאמר: יש ביטול מחצר לחצר.

ואי לא סבר לה מר כשמואל,

סח,ב ניתב מר בדוכתיה, וניבטיל להו לדידהו,

ונייהדרו אינהו וניבטלו ליה למר,

דקא אמר רב:

מבטלין, וחוזרין ומבטלין.

אנא בהא כשמואל סבירא לי,

דאמר: אין מבטלין וחוזרין ומבטלין.

ולאו חד טעמא הוא!?

מאי טעמא אין מבטלין וחוזרין ומבטלין?

לאו, משום דכיון דבטליה לרשותיה, אסתלק ליה מהכא לגמרי,

והנה ליה כבן חצר אחרת, ו"אין ביטול רשות מחצר לחצר"?

מר נמי, לא נבטיל.

התם היינו טעמא:

כי היכי דלא ליהוי מלתא דרבנן כחוכא ואטלולא.

280. סח, ב

רש"י

רב דאמר כרבנן. דאמרי במתניי ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם דאמרי המבטל רשות חצירו לא ביטל רשות ביתו אלמא לא מסתלק ליה לגמרי ולא הוה ליה כבן חצר אחרת: **ושמואל כרבי אליעזר.** דאמר בפרק עושין פסין (לעיל דף כו:) ביתו מותר להכניס ולהוציא להם מאחר שביטל רשותו דרשות ביתו נמי ביטל: **אבל לענין איסתלוקי.** לשוויה נפשיה כבן חצר אחרת דלא לימצוי למהדר וקבולי רשותיה מי אמר: **אבל מאי דבטיל מיהא איסתלק לגמרי.** מן החצר שביטל בפירוש ודאי איסתלק וה"ל כבן חצר אחרת: **מי שנתן רשותו.** לבני חצר מפני ששכח ולא עירב ולאחר שביטל הוציא מביתו לחצר אוסר על בני חצר דהדר שקליה לרשותיה: **ר"מ.** דאמר אפילו בשוגג הדרא ליה רשותיה סבר לא מסולק הוא וגבי ביטול נמי חוזרין ומבטלין והדרא ליה: **לא דכ"ע אין חוזרין ומבטלין.** דאיסתלק ליה ובדין הוא דבשוגג לא הדרא ליה אלא ר"מ קניס שוגג אטו מזיד ובמזיד כולהו מודו דאף על גב דאיסתלק ליה כיון דהדר הדר דהא לא זבניה וכגון שלא החזיקו בני מבוי במבוי לאחר ביטול קודם חזרה:

גופא:

"רב אמר: מבטלין וחוזרין ומבטלין, ושמואל אמר: אין מבטלין וחוזרין ומבטלין."

לימא רב ושמואל בפלוגתא דרבנן ורבי אליעזר קא מיפלגי?!
 דרב אמר כרבנן.
 ושמואל דאמר כרבי אליעזר.

אמר לך רב:

אנא דאמרי אפילו לרבי אליעזר.
 עד כאן לא אמר רבי אליעזר התם, המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל, משום דבבית בלא חצר לא דיירי אינשי.
 אבל לענין איסתלוקי, מי אמר?

ושמואל אמר:

אנא דאמרי אפילו כרבנן,
 עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא מאי דבטיל בטיל, ודלא בטיל לא בטיל,
 אבל מאי דבטיל מיהא איסתלק לגמרי.

אמר רב אחא אמר רב ששת:

כתנאי:

"מי שנתן רשותו והוציא, בין בשוגג, ובין במזיד - אוסר, דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

במזיד - אוסר,

בשוגג - אינו אוסר" (סט, ב).

מאי לאו, בהא קמיפלגי:

דמר סבר: מבטלין וחוזרין ומבטלין.

ומר סבר: אין מבטלין וחוזרין ומבטלין.

אמר רב אחא בר תחליפא משמיה דרבא:

לא, דכולי עלמא אין מבטלין וחוזרין ומבטלין.

והכא ב"קנסו שוגג אטו מזיד" קמיפלגי.

מר סבר: קנסו שוגג אטו מזיד,

ומר סבר: לא קנסו שוגג אטו מזיד.

רב אשי אמר:

רב ושמואל בפלוגתא דרבי אליעזר ורבנן קא מיפלגי.

281. סח, ב

רפ"י

צדוקי מאן דכר שמייה. מי קאמר ת"ק דבעי למיגר דפליג רבן גמליאל ואמר דיכול לבטל: **הרי הוא כנכרי**. דאינו יכול לבטל בלא שכירות: **והוציאו את הכלים**. והחזיקו במבוי ושוב לא יוכל לחזור מביטולו וכשקדש היום עסקינן דחזקה דמבעוד יום לא מוכחא: **והתניא**. בניחותא דפליגי רבנן בצדוקי: **עד שלא יוציא**. כליו במבוי ויחזור ויטול את רשותו: **ועשו צורכיכם**. מבעוד יום עד שלא תחשך קסבר ר' יהודה דלא פליג רבן גמליאל אלא צדוקי כנכרי ס"ל ואין יכול לבטל ולקמן פריך והתנן לרבי יהודה עד שלא יוציא אלמא לר' יהודה אליבא דרבן גמליאל יכול הוא לבטל ובהא הוא דפליג רבי יהודה דקסבר לאחר חזקה נמי יכול לחזור בו:

"אמר רבן גמליאל:

מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו [במבוי בירושלים, ואמר לנו אבא: מהרו והוציאו את הכלים למבוי, עד שלא יוציא ויאסר עליכם]."

"צדוקי" - מאן דכר שמייה?

חסורי מיחסרא והכי קתני:

"צדוקי הרי הוא כגוי,

ורבן גמליאל אומר:

צדוקי אינו כגוי.

ואמר רבן גמליאל:

מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים, ואמר לנו אבא: מהרו והוציאו את הכלים למבוי, עד שלא יוציא ויאסר עליכם."

והתניא:

"הדר עם גוי, צדוקי וביתוסי - הרי אלו אוסרין עליו.

רבן גמליאל אומר:

צדוקי וביתוסי אינן אוסרין.

ומעשה בצדוקי אחד שהיה דר עם רבן גמליאל במבוי אחד בירושלים,

ואמר להו רבן גמליאל לבניו:

בני, מהרו והוציאו מה שאתם מוציאין והכניסו מה שאתם מכניסין,

עד שלא יוציא התועב הזה, ויאסר עליכם, שהרי ביטל רשותו לכם,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

בלשון אחרת:

מהרו ועשו צורכיכם במבוי, עד שלא תחשף ויאסר עליכם."

282. סח, ב - סט, א

כ"י

אימא אינו אוסר. לר"מ:
 והתניא. בניחותא:
 עד שלא נתן כו'. אישראל שלא
 עירב קאי:
 יכול לבטל. אע"ג דמומר הוא
 לחלל שבת יכול לבטל:
 במזיד אין יכול לבטל. קסבר ר'
 יהודה מחלל שבת אין יכול
 לבטל בלא שכירות:
 אוסר. דהדר שקליה לרשותיה
 ובשוגג נמי קנסו שוגג אטו
 מזיד:
 במה דברים אמורים. ר"מ
 קאמר לה דאילו ר' יהודה
 ללישנא דמתני' קאמר דלא
 מהניא חזקה וללישנא דברייתא
 דקאמר ר' יהודה עד שלא
 תחשך טעמא לאו משום דלא
 מהניא חזקה הוא אלא משום
 דקסבר הרי הוא כעובד כוכבים
 וגבי ישראל שביטל איכא
 למימר דאפי' לר' יהודה מהניא
 חזקה ובמה דברים אמורים
 דברי הכל הוא:

אמר מר:

"הוציאו מה שאתם מוציאו, והכניסו מה שאתם מכניסין,
 עד שלא יוציא התועב הזה ויאסר עליכם".

למימרא: דכי מפקי אינהו, והדר מפיק איהו לא אסר.

ס"א, והתנן:

"מי שננתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד - אוסר,
 דברי רבי מאיר" (סט:!).

אמר רב יוסף:

אימא: אינו אוסר.

אבני אמר:

לא קשיא:

כאן - שהחזיקו בני מבוי במבוי,
 כאן - שלא החזיקו בני מבוי במבוי.

והתניא:

"עד שלא נתן רשותו, הוציא בין בשוגג בין במזיד - יכול לבטל,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

בשוגג - יכול לבטל,

במזיד - אינו יכול לבטל.

מי שננתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד - אוסר,

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

במזיד - אוסר,

בשוגג - אינו אוסר.

במה דברים אמורים:

בשלא החזיקו בני מבוי במבוי,

אבל החזיקו בני מבוי במבוי, בין בשוגג ובין במזיד - אינו אוסר".

283. סט, א

רש"י

והא אנו תנו. לרי יהודה עד שלא יוציא אלמא מהני ביטול כל כמה דלא הדר ביה ובחזקה הוא דפליג דקסבר לא מהניא: ואיבעית אימא. מתניי דמשמע צדוקי מבטל במומר לחלל בצנעא:

אמר מר:

"דבי יהודה אומר בלשון אחרת:

מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשף ויאסור עליכם".

אלמא: גוי הוא.

והא אנו: "עד שלא יוציא" תנו!

אימא: "עד שלא יוציא היום".

ואיבעית אימא:

לא קשיא:

כאן - במומר לחלל שבתות בצנעא.

כאן - במומר לחלל שבתות בפרהסיא.

284. סט, א

רש"י

גילוי פנים. חצוף:

מומר הוי. בתמיה וכי משום

גילוי פנים חשיב ליה מומר:

מומר בגילוי פנים. בפרהסיא:

כר' יהודה. דלר"מ מומר לחלל

שבת בפרהסיא מבטל:

בחומרתא דמדושא. טבעת

שחותמה ממין אחר ואמרי

במסכת שבת (דף נט): היא של

אלמוג וחותמה של מתכת אסור

לצאת בה חומרתא חותם

מדושא לא אתפרש ובדקתי

במס' שבת ולא נשנית שם לענין

שבת אלא לענין טומאה ואומר

אני חומרתא דמדושא קשר של

בושם אחד ממיני הבשמים וכי

האי גוונא אמרי בשבת (דף

סב). דאין יוצאין בחומרתא

דפילון וחייב עליו חטאת משום

דמשאוי הוא ואינו תכשיט

אדם:

כגון זה. שמחלל שבת בצנעא:

כמאן אולא הא דתניא:

"מומר וגילוי פנים - הרי זה אינו מבטל רשות".

"גילוי פנים" - מומר הוי!?

אָלָא: 'מומר בגילוי פנים' - אינו יכול לבטל רשות.

כמאן?

כרבי יהודה.

ההוא דנפק בחומרתא דמדושא

פיון דחזייה לרבי יהודה נשיאה, כסיה.

אמר: כגון זה מבטל רשות לרבי יהודה.

285. סט, א-ב

רש"י

איזהו ישראל מומר. דחשבינן ליה מומר לכל מילי:
 ר' מאיר ורבנן. במס' בכורות בפרי' עד כמה (דף ל:):
 עד דהוי מומר לע"ג. דההוא ודאי חשוד לכל מילי דאמר מר חמורה ע"ג שכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה דכתיב וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה ובעיג משתעי קרא בהוריות (דף ח.נ):
אמר רב נחמן. איזהו ישראל מומר דקאמר רב הונא לעיל לענין ביטול רשות קאמר:
בשוק. בפרהסיא ואע"ג דמחלל בצנעא:
כיצד. אישראל קאי:
רשות קנויה לך. או רשות מבוטלת לך:
לזכות. בקנין סודר:
רב אשי אמר. לעולם מומר דקאמר רב הונא לכל מילי קחשיב ליה מומר ורבנן ס"ל והאי תנא הוא דאלימא ליה שבת כע"ג:
אדם כי יקריב מכם פרט למומר. דאין מקבלין קרבנות דמכם משמע מקצתכם:
מכם. מדכתיב האי מיעוטא גבי ישראל ולא כתיב כי יקריב מן האדם קרבן ש"מ בישראל הוא דחלק ומיעט מומר:
ולא באומות. שמקבלין קרבן מכולם כדתניא איש מה תייל איש איש לרבות את הנכרים שנודרין נדרים ונדבות כישראל בהכל שוחטין (חולין דף יג:):
להביא בני אדם הדומין לבהמה. רשעים שעשו עצמן כבהמה שאינה מכרת את בוראה מקבלין מהן קרבן:
מקבלין קרבנות. של נדבה מפושעי ישראל דהאי קרא בנדרים ונדבות משתעי דכתיב כי יקריב:
כדי שיחזרו בתשובה. דאי דחינן להו בידיים תו לא הדרי:
והמנסך את היין. לע"ג:
אלא לאו הכי קאמר. מקבלין קרבנות מפושעי ישראל המומרים לדבר אחד:

אמר רב הונא:

איזהו ישׂראל מומר?

זה המחלל שבתות בפרהסיא.

אמר ליה רב נחמן:

כמאן?

אי כרבי מאיר דאמר: חשוד לדבר אחד - חשוד לכל התורה כולה,

אפילו באחד מכל איסורין שבתורה נמי!

אי כרבנן, האמרי: חשוד לדבר אחד - לא הוי חשוד לכל התורה כולה,

עד דהוי מומר לעבודה זרה. **ב, ט, ט**

אמר רב נחמן בר יצחק:

ליתן רשות ולבטל רשות.

וכדתניא:

"ישׂראל מומר, משמר שבתו בשוק - מבטל רשות.

שאינו משמר שבתו בשוק - אינו מבטל רשות.

מפני שאמר: ישׂראל נוטל רשות ונותן רשות.

ובגוי - עד שישכיר.

פיצד?

אומר לו: רשותי קנויה לך, רשותי מבוטלת לך,

קנה, ואין צריך לזכות."

רב אשי אמר:

האי תנא הוא, דחמירא עליה שבת פעבודה זרה.

כדתניא:

"מכם" ¹³ (ויקרא א, ב-ג) - ולא נולכם, פרט למומר.

"מכם" - בכס חלקתי, ולא באומות.

"מן הבהמה" - להביא בני אדם הדומין לבהמה.

מבאן אמרו: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל, כדי שיחזרו בתשובה.

חוג:

מן המומר,

והמנסך יין,

והמחלל שבתות בפרהסיא."

הא גופא קשיא:

אמרת: "מכם" - ולא נולכם, להוציא את המומר."

והדר תני: "מקבלין קרבנות מפושעי ישראל!"

הא לא קשיא:

רישא - במומר לכל התורה כולה,

מציעתא - במומר לדבר אחד.

אימא סיפא:

"חוג מן המומר והמנסך יין."

האי "מומר" - היכי דמי?

אי במומר לכל התורה - היינו רישא!

אי לדבר אחד - קשיא מציעתא!

אלא, לאו, הכי קאמר:

¹³ דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם

רש"י

חוץ מן המומר לנסך את היין
או לחלל שבת. דכמומר לכל
התורה דמי דאימעית ליה מכם
ולא כולכם:

חוץ מן המומר לנסך ולחלל שבתות בפרהסיא.
אלמא: עבודה זרה ושבת כי הדדי ניהו!
שמע מינה.

286. סט, ב

רש"י

מתני'

ביתו אסור להכניס ולהוציא. מביתו לחצר בין הוא בין שאר בני החצר ובגמרא מפרש כשביטל להן רשות שהיה לו בחצר ולא ביטל להן רשות ביתו הלכך הוה ליה רשות ביתו רשות דידיה וחצר רשותא דידהו:

ושלהם. בתים שלהן מותרין להוציא מהן לחצר בין הוא בין הן דהא בתים שלהן וחצר רשות אחת הן:

נתנו לו. הם רשות חצרן: **הוא מותר.** להוציא מביתו לחצר:

והן אסורין. אפי' מביתו לחצר ואע"ג דרשות אחת הן ובגמרא מפרש טעמא:

היו שנים. ששכחו ולא עירבו ושאר בני חצר בטלו להן רשותן שניהן אוסרין זה על זה מפני שהוא של שניהן והבתים מיוחדין כל בית לבעליו ואין מוציא מרשות המיוחדת לו לרשות שלו ושל חברו:

הרי זה אוסר. דמיהדר ומשקל רשותא הוא וחזר בו מביטולו:

גמ'

הא חצירו. רשות שהיתה לו בחצירו שריא לבני החצר ומותר להן להוציא מבתיהן לחצר כדקתני מתניתין להדיא:

אי דבטיל. רשותו לבני חצר: **ביתו אמאי אסור.** הרי נתן להן ביתו ונסתלק:

ואי דלא בטיל. מידי רשות חצירו מאן שרייה:

וקסברי רבנן. תנא דמתני' דסתמא היא ופליגא אדרי אליעזר דאמר בפרק עושין פסין (לעיל דף כו:.) ביתו אסור להכניס ולהוציא לו אבל להם מותר דהמבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל:

דהוי אורח לגבייהו. כיון דמביתו לא מפיק אע"ג דמשתמש בחצר לא מיהדר ומשקל רשותיה הוא אלא כשאר אורחין:

והן אסורין. אפי' מביתו לחצר דכיון דמשתמשי בחצר אע"ג דלאו מבית דידהו מפקי הוה ליה משקל רשותא דחמשה לגבי חד לא דמו לאורחין:

חמשה. לאו דוקא:

משנה

אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב - ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא, לו ולהם. ושללהם - מותרין לו ולהם.

נתנו לו רשותו,

הוא - מותר,

והן - אסורין.

היו שנים - אוסרין זה על זה.

שאחד - נותן רשות ונוטל רשות,

שנים - נותנין רשות ואין נוטלין רשות.

מאימתי נותנין רשות?

בית שמאי אומרים:

מבעוד יום,

ובית הלל אומרים:

משחשיכה.

מי שננתן רשותו והוציא, בין בשוגג ובין במזיד - הרי זה אוסר

דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר:

במזיד - אוסר,

בשוגג - אינו אוסר.

גמרא

"ביתו הוא דאסור",

הא חצירו - שריא.

היכי דמי?

אי דבטיל - "ביתו" אמאי אסור?

אי דלא בטיל - חצירו אמאי שריא?

הכא במאי עסקינן:

כגון שביטל רשות חצירו, ולא ביטל רשות ביתו.

וקא סברי רבנן: המבטל רשות חצירו - רשות ביתו לא ביטל,

דדייר איניש בבית בלא חצר.

"ושללהו מותר לו ולהו".

מאי טעמא?

דהוי אורח לגבייהו.

"נתנו לו רשותו, הוא - מותר והן - אסורין".

ונהוי אינהו לגביה פי אורחין!

חד לגבי חמשה - הוי אורח,

רָשָׁי

שמע מינה מבטלין כו'. דמשמע נתנו לו רשות ארישא קאי דקתני ושלחן מותר לו ולהן דבטל להם רשותו חזרו הם ונתנו לו רשותן הוא מותר: **היו שנים.** ששכחו ולא עירבו עם השאר ובטלו להן חבריהן רשותן אוסרין שניהן זה על זה: **פשיטא.** דאי הוּו תרוייהו לחודייהו מעיקרא הוּו אסרי אהדדי: לא צריכא דהדר חד ובטל לחבריה: רשות עצמו ואת חלקו ברשות שבטלו להן חבריהן: **מהו דתימא לישתרו.** דהוּו להו כחמשה ששרויין בחצר ולא עירבו דמבטלי רשותא לחד מינייהו: **קמ"ל.** דלא דמי דאילו התם כל חד וחד מבטל ליה רשותיה אבל הכא כיון דשאר בני חצר לאו להאי דפייש לחודיה בטלי אלא לתרוייהו כי הדר חד ומבטל לאידך רשותא זידיה מצי לבטולי רשותא דאקני ליה חבריה לא מצי לבטולי דכיון דבעידנא דבטלי להו הנך קמאי רשותייהו אפי"ה לא הוה להאי מבטל שריותא בהאי חצר משום דאסרי אהדדי אשתכח דבטול דקמאי לא אהני וכי הדר מבטל האי לא מצי לאקנויי רשותא זידיהו דהא לא קנייה: **נותן תנינא.** ושלחם מותר לו ולהן ואי לאו דבטיל ליה אמאי משתרו: **נוטל תנינא.** נתנו לו אלמא יחיד נוטל רשות: **ליגזר.** דאי מבטלי אינהו ליחיד אתו למימר נמי יחיד מבטל לשנים: **ואין נוטלין רשות למה לי.** הא תנא ליה היו שנים אוסרין זה על זה: **לא צריכא.** משנה יתירה לאשמועינן דאפי אמרו ליה קמאי קני על מנת להקנות והדר איהו ובטיל לחבריה לא משתרי האי בתרא דמהו דתימא שליחא שווינהו קא משמע לן כיון דלא קנה איהו לאשתרויי לא מצי לאקנויי:

חמשה לגבי חד - לא הוי אורח.

שמע מינה - מבטלין וחוזרין ומבטלין!

הכי קאמר: נתנו לו רשותן מעיקרא, הוא - מותר, והן - אסורין.

"היו שנים אוסרין זה על זה".

פשיטא!

לא צריכא, הדר חד מינייהו ובטיל ליה לחבריה. מהו דתימא: לישתרי, קא משמע לן: כיון דבעידנא דבטיל לא הוה ליה שריותא בהאי חצר.

"שאחד נותן רשות".

הא תו למה לי?

אי - נותן, תנינא!
אי - נוטל, תנינא!

סיפא איצטריקא ליה: **"שנים נותנין רשות".**

הא נמי פשיטא!

מהו דתימא: ליגזר דילמא אתי לבטולי להו, קא משמע לן.

עא

"ואין נוטלין רשות".

למה לי?

לא צריכא אף על גב דאמרי ליה: קני על מנת להקנות.

287. ע, א

רפ"י

אחד שלא עירב כו'. כגון ג' דירין בחצר השנים עירבו והשלישי לא עירב מבטל לאחד מן המערבין ומותר דהאי בהדי חברה עירב אלמא אין צריך לבטל אלא לאחד דכולהו הוה כחד:

ושנים שלא עירבם נותנין רשותן לשנים. הדריס עמהן ועירבו או ליחיד שלישי הדר עמהן ולא עירב לא הוא ולא הן: **אבל אין אחד שעירב.** עם אחד נותן רשותו ליחיד שלישי שדר עמהן ולא עירב דכי בטיל ליה איהו רשותיה אכתי איכא חברה דאסר עליה:

לשנים שלא עירבו. כדאמרינן לעיל שנים אין נוטלין רשות: **דהוה ומית.** ועל כרחך דרבה בשיירא שחנתה בבקעה והקיפיה חצר ונטו שם איש אהלו מוקי לה דכי מת אין ליורשיו שם כלום דאי בחצר ממש הא איכא יורשין וכיון דאילו הוה אבוהון קיים הוה אסר אינהו נמי אסרי:

תדע. מרישא דהוה ומית עסקינן דאי איתיה צריך להאי לבטוליה ליה:

סיפא דרישה. מרישא דמתניתא עד אבל כו' חדא בבא היא הלכך סיפא דההיא קרי ליה סיפא דרישא:

לאחד לא. דצריך לבטל לכל אחד ואחד:

אי הכי ליתני לאחד שעירב. כדתנא ברישא ואנא ידענא דתרי נינהו דאין עירוב בלא שנים:

או לאחד שלא עירב. סיפא דההיא היא דהכי תנא: לשנים שעירבו או לא' שלא עירב:

אחד שלא עירב כו'. השתא מפרש לה לכולה אמאי אצטרך למיתנייהו לכולהו:

בעא מינה אב"י מרבה:

חמשה ששרויין בחצר אחת,

ושכח אחד מהם ולא עירב,

כשהוא מבטל רשותו - צריך לבטל לכל אחד ואחד, או לא?

אמר ליה:

צריך לבטל לכל אחד ואחד.

איתיביה:

"אחד שלא עירב - נותן רשותו לאחד שעירב.

שנים שעירבו - נותנין רשותן לאחד שלא עירב.

ושנים שלא עירבו - נותנין רשותן לשנים שעירבו.

או, לאחד שלא עירב.

אבל לא אחד שעירב נותן רשותו לאחד שלא עירב.

ואין שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו.

ואין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו."

קתני מיהת רישא: **"אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב".**

היכי דמי?

אי דליכא אחרינא בהדיה - בהדי מאן עירב?

אלא פשיטא דאיכא אחרינא בהדיה,

וקתני: לאחד שעירב!

ורבה?

הכא במאי עסקינן:

דהוה ומית.

אי דהוה ומית,

אימא סיפא: **"אבל אין אחד שעירב, נותן רשותו לאחד שלא עירב".**

ואי דהוה ומית, אמאי לא?

אלא פשיטא דאיתיה.

ומדסיפא איתיה, רישא נמי איתיה!

מידי איריא?!

הא כדאיתא, והא כדאיתא!

תדע,

דקתני סיפא דרישא: **"ושנים שלא עירבו, נותנין רשותן לשנים שעירבו",**

"לשנים" - אין, לאחד - לא.

ואב"י אמר:

מאי **"לשנים"?**

לאחד משנים.

אי הכי ליתני: 'לאחד שעירב או לאחד שלא עירב'!

קשיא.

288. ע, א

רס"י

ולא גזרינן כו'. כלומר אי קשיא כיון דמית פשיטא דמבטל ליה להאי דפייש דהא קתני לה סיפא דאפי' שנים מבטלין ליחיד:

ושנים שעירבו כו'. פשיטא דהכא ליכא למגזר דלמא אתי יחיד לבטולי להו דאי מבטל להו שפיר דמי דהא עירבו וכיון דאורי ביחיד דמצוי לבטולי. מה לי חד מה לי תרי:

כיון דלא עירב ליקנסיה. דמרישא לא נפקא לן דרישא איירי דהאי דלא עירב בטיל להנך דעירבו:

תנא הך סיפא לגלויי רישא. דבדהוה ומית עסקינן רישא דקתני לאחד שעירב דאילו איתיה לאידך בעי לבטולי ליה כדקתני בהך סיפא:

ולאביי. דמתרץ הך סיפא מאי לשנים לאחד משנים למה לי דתנייה הא תנא ליה רישא דיחיד מבטל לאחד משנים מה לי חד מבטל מה לי תרין מבטלין:

הני מילי כו'. דכל הני בטולי דלעיל איכא מקצתייהו דעירבו: **תורת עירוב.** תורת עירוב מן התינוקות הבאים אחרי כן:

לאביי תנא הך סיפא. דלא איצטריך דהא פשיטא דאיכא חד דלא בטיל ליה רשותיה אלא להכי תנייה לאשמועינן דכולה מתניתא בדאיתנהו לתרוייהו המערבין עסקינן ואפילו הכי קתני רישא דרישא אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב דאין צריך לבטל רשותיה לכל אחד ואיהו לא אסר אחבריה:

אידי דתנא רישא. אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב תנא הך סיפא דאיכא לא ולעולם רישא בדהוה ומית וסיפא בדאיתנהו:

"]אֶחָד שְׁלֹא עִירֵב - נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירֵב. שְׁנַיִם שְׁעִירָבוּ - נוֹתְנֵי רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירֵב. וְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירָבוּ - נוֹתְנֵי רְשׁוּתוֹ לְשְׁנַיִם שְׁעִירָבוּ. או, לְאֶחָד שְׁלֹא עִירֵב. אֲבָל לֹא אֶחָד שְׁעִירֵב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירֵב. וְאִין שְׁנַיִם שְׁעִירָבוּ נוֹתְנֵי רְשׁוּתוֹ לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירָבוּ. וְאִין שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירָבוּ נוֹתְנֵי רְשׁוּתוֹ לְשְׁנַיִם שְׁלֹא עִירָבוּ."

"אֶחָד שְׁלֹא עִירֵב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁעִירֵב."

לְאֲבֵי - דְּאִיתִיהּ, וְקָא מְשַׁמְעֵ לֵן: דְּאִין צְרִיךְ לְבַטֵּל רְשׁוּת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

לְרַבָּה - דְּהוּהּ וּמִית, וְלֹא גִזְרֵ זִמְנִין דְּאִיתִיהּ.

"וְשְׁנַיִם שְׁעִירָבוּ נוֹתְנֵי רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירֵב."

פְּשִׁטָּא!

מַהוּ דְּתִימָא: מִיֵּן דְּלֹא עִירֵב לִיקְנִסְיָהּ, קָא מְשַׁמְעֵ לֵן.

"שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירָבוּ נוֹתְנֵי רְשׁוּתוֹ לְשְׁנַיִם שְׁעִירָבוּ."

לְרַבָּה - תְּנָא סִיפָא לְגַלּוּיֵי רִישָׁא.

לְאֲבֵי - "שְׁנַיִם שְׁלֹא עִירָבוּ" אִיצְטְרִיכָא לִיהּ.

סְלָקָא דְּעֵתָךְ אֲמִינָא: לְגִזְרֵ דְּלִמָּא אֲתִי לְבַטּוּלֵי לְהוּ, קָא מְשַׁמְעֵ לֵן.

"או לְאֶחָד שְׁלֹא עִירֵב."

לְמָה לִי?

מַהוּ דְּתִימָא: הֲנִי מִילֵי הִיכָא דְּמִקְצָתוֹ עִירָבוּ וּמִקְצָתוֹ לֹא עִירָבוּ, אֲבָל הִיכָא דְּכוּלָּן לֹא עִירָבוּ לִיקְנִסְיָהוּ, כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת עִירוּב, קָא מְשַׁמְעֵ לֵן.

"אֲבָל אִין אֶחָד שְׁעִירֵב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שְׁלֹא עִירֵב."

לְאֲבֵי - תְּנָא סִיפָא לְגַלּוּיֵי רִישָׁא.

לְרַבָּה - אִיִּדֵי דְּתְנָא רִישָׁא תְּנָא נְמִי סִיפָא.

כ"י

הא תו למה לי. פשיטא דאסרי
 אהדדי:
 הכי גרסינן כיון דבעידנא
 דבטיל להו הנך כו'. ולעיל
 פרישנא לה:
 קני על מנת להקנות. ממשנה
 יתירה נפקא לן דאי לאו הכי לא
 איצטריך למיתנייה ולעיל
 פרישנא לה:

"ואין שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו".

הא תו למה לי?

לא צריכא דבטיל ליה חד מינייהו לחבריה.
 מהו דתימא: לשותרי ליה,
 קא משמע לן: כיון דבעידנא דבטיל,
 לא הוו ליה שריותא בהא חצר - לא.

"ואין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו".

הא תו למה לי?

לא צריכא דאמרי: קני, על מנת להקנות.

289. ע, א - עא, א

רָשׁ"י

יורש. ששכח אביו ולא עירב ומת בשבת ולא ביטל רשותו מהו שיבטל היורש:

היכא דאי בעי לעירובי כו'. כלומר אביו שהיה איתמו לא ראו לערב היה יכול לבטל:

אבל האי דלא מצוי לערובי אתמו. דלא היה לו חלק בה לא:

כל שהותר למקצת שבת כו'. מפרש לה ואזיל: ה"ג כגון עירב דרך הפתח כו' זה הכלל לאתווי מבוי שניטלה קורתו או לחייו עירב דרך הפתח. שתי חצירות ופתח אחד ביניהם ועירבו ע"י אותו פתח ובשבת נפלה כנגדו מפולת ונסתם מותרים להשתמש מזו לזו ע"י זריקה ודרך חורין קטנים דאע"ג דאין עירוב בין ב' חצירות בלא פתח כדתנן (לקמן עו א) בחלון שבין ב' חצירות הכא שבת הואיל והותרה הותרה:

זה הכלל לאתווי מבוי שניטלה קורתו או לחייו. בשבת אע"ג דאשתקול מחיצות ידיה שרי הואיל ואישתרי בין השמשות ומרישא לא שמעינן לה דהתם איתנהו למחיצות אבל הכא לא והכי אמרינן לה בשילהי פירקא קמא (דף יז):

והקיפום נכרים מחיצה. דאסורין לבטל זה לזה כדי שישתמש בה אחד מהן והואיל ואי הוּו בעו ערובי מאתמו לא מצו מערבי אבל אי לא הוה התם אלא חד בית שרי דמחיצה הנעשית בשבת מחיצה היא:

זה הכלל. דרישא נמי קאי אסיפא לאתווי מת נכרי בשבת דכיון דאי בעו לערובי מאתמו לא מצו מערבי השתא נמי לא מבטלי ומרישא דסיפא לא שמעינן לה אי לא אתי בזה הכלל דהתם לא מצו לערובי מאתמו כלל אבל הכא מצו לערובי ע"י שכירות:

חוץ מן המבטל רשות. ששכח ולא עירב אע"פ שנאסר למקצת שבת יש לו תקנה בשבת ומדלא קתני חוץ משביטל רשות ויורש שמע מינה יורש לא:

אימא חוץ מתורת ביטול רשות. ויורש בכלל דכרעיה דאבוה הוא ותורת ביטול נוהגת בו:

מבעוד יום. שעדיין לא קנה עירובו של ראשון הרי זה מן השוק אוסר ואע"פ שאינו דר כאן כדתניא לקמן בהאי פירקא מי שיש לו בית התבן ובית הבקר בחצר חבירו אוסר עליו: **משחשיכה אינו אוסר עליו.** שהרי הותר למקצת שבת:

ואחד מן השוק. שהיה לו בית דירה בחצר זו:

מבעוד יום אינו אוסר. שהרי יערב זה עם שכניו:

משחשיכה. דאינו יכול לערב אוסר ואי יורש מבטל רשות אמאי אוסר:

ישראל וגר גרסינן. גר שמת ואין לו יורשין המחזיק בנכסיו זכה בהן:

מגורה. גורן הוא וחלוק בחדרים והיה לכל אחד פתחו בחצר ואוסרין זה על זה:

אע"פ שהחזיק כו'. לקמן פריך מאי אע"פ שהחזיק כו':

אוסר. המחזיק על הדר:

בְּעָא מִיְנֵיהּ רַבָּא מֵרַב נְחָמֵן:
יִרְשׁ מַהוּ שְׂבִיבְטַל רְשׁוּתָא?

עב,

היכא דאי בעי לערובי מאתמו מצוי מערב, בטולי נמי מבטל,
אבל האי, כיון דאי בעי לערובי מאתמו, לא מצוי מערב, לא מצוי מבטל?
או דלמא: יורש כרעיה דאבוה הוא?

אמר ליה:

אני אומר: מבטל,

והני דבי שמואל תנו:

"אין מבטל".

איתיביה:

"זה הבטל:

כל שמוותר למקצת שבת - הותר לכל השבת,
וכל שנאסר למקצת שבת - נאסר לכל השבת,
חוץ ממבטל רשות".

"כל שהותר למקצת שבת - מותר לכל השבת".

כגון עירב דרך הפתח, ונסתם הפתח.

עירב דרך חלון, ונסתם חלון.

"זה הבטל" - לאתווי מבוי שניטלו קורתיו או לחייו.

"כל שנאסר למקצת שבת - נאסר לכל השבת כולה".

כגון שני בתים בשני צידי רשות הרבים, והקיפום גוים מחיצה בשבת.

"זה הבטל" - לאתווי מאי?

לאתווי מת גוי בשבת.

וקתני: "חוץ ממבטל רשות".

איהו - אין,

יורש - לא!

אימא: חוץ מתורת ביטול רשות.

איתיביה:

"אחד מבני חצר שמת, והניח רשותו לאחד מן השוק,

מבעוד יום - אוסר.

משחשיכה - אינו אוסר.

ואחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני החצר,

מבעוד יום - אינו אוסר,

משחשיכה - אוסר".

אמאי "אוסר"? ניבטיל!

מאי "אוסר" נמי דקתני?

עד שיבטל.

תא שמע:

"ישאל וגר שרויין במגורה אחת, ומת גר,

מבעוד יום - אף על פי שהחזיק ישאל אחר בנכסיו - אוסר.

משחשיכה - אף על פי שלא החזיק ישראל אחר - אינו אוסר.

הא גופא קשיא:

אמר ר' יוחנן: "מבעוד יום אף על פי שהחזיק" - ולא מיבעיא כי לא החזיק. אדרבה! כי לא החזיק - לא אוסר!

אמר רב פפא:

אימא: אף על פי שלא החזיק.

והא "אף על פי שהחזיק" קתני!

הכי קאמר:

אף על פי שלא החזיק מבעוד יום אלא משחשיכה, כיון דהוה ליה להחזיק מבעוד יום - אוסר.

"משחשיכה, אף על פי שלא החזיק ישראל אחר - אינו אוסר."

"אף על פי שלא החזיק ישראל אחר" - לא מיבעיא כי החזיק!?

אדרבה! כי החזיק אוסר!

אמר רב פפא:

אימא: "אף על פי שהחזיק".

והא: "אף על פי שלא החזיק" קתני!

הכי קאמר:

אף על פי שהחזיק משחשיכה, כיון דלא הוה ליה להחזיק מבעוד יום אינו אוסר. קתני מיהת רישא "אוסר", אמאי אוסר? ניבטל!

מאי "אוסר" דקתני? עד שביטל.

רבי יוחנן אמר:

מתנייתא מני?

בית שמאי היא,

דאמרי: אין ביטול רשות בשבת.

דתנן:

"מאימתי נותנין רשות?

בית שמאי אומרים:

מבעוד יום,

ובית הלל אומרים:

משחשיך.

אמר עולא:

מאי טעמא דבית הלל?

נעשה כאומר: "בלך אצל יפות" (תרומות א, ה ועוד).

אמר אבוי:

מת גוי בשבת מאי "בלך אצל יפות" איכא?

אלא הכא בהא קמיפלגי:

דבית שמאי סברי: ביטול רשות מיקנא רשות הוא.

רפ"י

משחשיכה. שכבר קנה עירוב:

אע"פ פריד לקמן כי לא החזיק הוה ליה זה דר יחיד וליכא דאסר עליה והאי דאסר משום דהחזיק הוא והכי איבעי ליה למיתני אם החזיק ישראל אחר בנכסיו אוסר:

אע"פ שלא החזיק. מבעוד יום מיד והמתין עד שחשיכה ואיכא היתר למקצת שבת אוסר כדמפרש לקמן הואיל והיה לו כח להחזיק בה מבעוד יום אם ירצה נמצאת רשות זו תלויה ועומדת ולא הוה הותר למקצת שבת:

ה"ק כו'. וחסורי מיחסרא והאי אע"פ אשלא החזיק קאי והאי החזיק דקתני היה לו להחזיק קאמר:

אימא אף ע"פ שהחזיק. אינו אוסר הואיל והותר למקצת שבת:

ה"ק. חסורי מיחסרי והאי אע"פ אשהחזיק קאי ושלא החזיק דקתני ה"ק ולא היה לו להחזיק מבעוד יום שלא היתה רשות זו תלויה בין השמשות אלא מוחזקת לגר אם היה זה בא להחזיק לא היה יכול היתר היה בה למקצת שבת ואינו אוסר:

ר' יוחנן אמר. הני תרתי מתנייתא בתרייתא דאמרי יורש אוסר ב"ש היא:

כלך אצל יפות. גבי תורם את של חבירו שלא מדעת תניא (בי"מ דף כב.) בא בעל הבית ומצאו שהוא תורם ואמר לו כלך אצל יפות אם יש לו יפות מהן תרומתו תרומה דגלי אדעתיה דניחא ליה ואמרינן כמאן דשוויה שליח מעיקרא דמי ה"נ כיון דבטיל השתא גלי דעתיה דמעיקרא בשריותא ניחא ליה אלא ששכח ולא עירב ולא הוה ליה אקנויי רשותא בשבת:

רש"י

ומיקנא רשותא בשבת אסור.
דדמי למקח וממכר:

ומיקנא רשותא בשבת אסור.
ובית הלל סברי: אסתלוגי רשותא בעלמא הוא,
ואסתלוגי רשותא בשבת - שפיר דמי.

הדרן עלך הדר